

Opdateret vejledning om kommunale affaldsplaner

Indhold

1	INDLEDNING	5
1.1	VEILEDNINGENS FORMÅL OG INDHOLD	5
1.2	BAGGRUND	6
1.2.1	Affaldsstrategi 2005-08	6
1.2.2	Fastsatte krav i lovgivningen	7
1.2.3	Planens sammenhæng med regulativer	8
2	GENERELT OM AFFALDSPLANEN	9
2.1	HVILKEN FUNKTION HAR DEN KOMMUNALE AFFALDSPLAN?	9
2.2	UDARBEJDELSE OG VEDTAGELSE AF PLANEN	10
2.3	GENERELT OM PLANENS OPBYGNING OG TIDSTERMINER	10
3	KORTLÆGNINGSDELEN	12
3.1	OPGØRELSE AF AFFALDSMÆNGDER	12
3.2	OPGØRELSE OG BESKRIVELSE AF KOMMUNENS AFFALDS- ORDNINGER	13
3.2.1	Ordninger, der skal være beskrevet	13
3.3	ANLÆG TIL SORTERING, BEHANDLING, GENANVENDELSE M.V.	16
3.4	KOMMUNENS OMKOSTNINGER VED HÅNDTERING AF AFFALD	16
3.5	KOMMUNENS OMKOSTNINGER VED HÅNDTERING AF AFFALD	17
4	MÅLSÆTNINGSDELEN	18
5	PLANLÆGNINGSDELEN	20
5.1	SKØN OVER DE FREMTIDIGE AFFALDSMÆNGDER	20
5.2	GRÆNSEOVERSKRIDENDE TRANSPORT	21
5.3	AFFALDSHÅNDTERINGSPLAN OG NYE INITIATIVER	21
5.3.1	Initiativer vedrørende affaldsforebyggelse	22
5.3.2	Nye initiativer vedrørende bestemte affaldsfraktioner eller -typer	22
5.4	INITIATIVER TIL FOREBYGGELSE AF EMBALLAGEAFFALD OG GENBRUG AF EMBALLAGE	24
5.5	FORBRÆNDINGS- OG DEPONERINGSKAPACITET	25
5.6	REDEGØRELSE FOR PLANENS ØKONOMISKE KONSEKVENSER FOR KOMMUNALBESTYRELSENS BUDGET OG GEBYRERNES STØRRELSE	26
6	INDDRAGELSE AF BORGERE OG VIRKSOMHEDER	28
6.1	BORGERDELTAGELSE OG FORMIDLING	28
6.2	HØRING AF FORSLAG TIL AFFALDSPLAN	29
6.3	OFFENTLIGGØRELSE AF AFFALDSPLANEN	30
7	INDBERETNINGER OG SKEMAER TIL KORTLÆGNING	31
7.1	GENERELT OM INDBERETNINGERNE	31
7.2	EKSISTERENDE ORDNINGER - FORSLAG TIL SKEMAER DER KAN UDFYLDES I FORBINDELSE MED KORTLÆGNINGEN	31
7.3	AFFALDSMÆNGDER TIL FORBRÆNDING OG FORBRÆNDINGSKAPACITET – FORSLAG TIL SKEMAER DER KAN UDFYLDES I FORBINDELSE MED KORTLÆGNINGEN	32
7.4	AFFALDSMÆNGDER TIL DEPONERING OG DEPONERINGS- KAPACITET – SKEMAER DER KAN UDFYLDES I FORBINDELSE MED KORTLÆGNINGEN	32

Bilag A Lovgivningskrav	35
Bilag B Referenceliste	39
Bilag C Skemaer til kortlægning	40
Bilag D Kopi af kapitel 6 i Miljøprojekt nr. 427	49

1 Indledning

1.1 Vejledningens formål og indhold

Formål

Den opdaterede vejledning har til formål at give kommunerne retningslinier for og gode idéer til indholdet af den kommunale affaldsplan med særlig vægt på de første fire år i de 12 årige planperioder.

Vejledningen har således til formål at beskrive kravene, der er fastlagt i bekendtgørelse nr. 619 af 27. juni 2000 om affald (herefter kaldet affaldsbekendtgørelsen) som senest ændret ved bekendtgørelse nr. 819 af 29. september 2003 om ændring af bekendtgørelse om affald.

Vejledningen rummer endvidere en orientering om de tiltag, der er forårsaget af nye eller reviderede direktiver, som endnu ikke er implementeret i dansk lov, men som forventes at blive det i løbet af 2004 –2005. Baggrunden for at medtage en beskrivelse af disse elementer er, at give kommunerne mulighed for at overveje, hvordan man i kommunerne vil håndtere tilrettelæggelsen af affaldshåndteringen for disse affaldsfraktioner samt implementeringen heraf i kommunernes affaldsplaner.

Kapitel 1

Kapitel 1 omhandler baggrunden for kravene til affaldsplanens indhold, det vil sige dels de overordnede målsætninger i regeringens Affaldsstrategi 2005-08 (Ref. 23), dels de lovgivningsmæssige krav.

Kapitel 2-5

Vejledningens kapitel 2-5 omhandler minimumskravene til indholdet af den kommunale affaldsplan. Vejledningen præciserer kravene i affaldsbekendtgørelsens kapitel 2.

Kapitel 6

Vejledningens kapitel 6 omhandler forslag og krav til, hvordan borgere og andre interessenter inddrages i affaldsplanlægningen.

Kapitel 7

Vejledningens kapitel 7 omhandler de oplysninger, kommunen skal indberette til Miljøstyrelsen, samt skemaer til kommunernes kortlægning.

Forholdet til vejledning nr. 4/1994

Vejledningen erstatter afsnit 2.3, 2.4, 2.5, 2.6 samt 5.2 i Miljøstyrelsens vejledning nr. 4/1994 om bortskaffelse, planlægning og registrering af affald. Det øvrige indhold af vejledning nr. 4/1994 er fortsat gældende med de modifikationer, der følger af ændringer af affaldsbekendtgørelsen.

Vejledning nr. 5 fra 2000 ophæves.

1.2 Baggrund

Baggrunden for vejledningens krav til indholdet af den kommunale affaldsplan udgøres dels af en række lovgivningskrav, dels af de prioriteringer, som fremgår af regeringens Affaldsstrategi 2005-08 (Ref. 23).

Affaldsplanerne er brikker i et større puslespil. Der er sammenhæng til Affaldsstrategien, da den skal implementeres i de kommunale affaldsplaner for 2005-2008. Der er kommunalbestyrelsesvalg midt i planperioden, og det er sandsynligvis det bedste tidspunkt for kommunalbestyrelsens "ejerskab" til affaldsplanen. Det ovenstående passer alt sammen til den nuværende 4-årige planperiode.

Med hensyn til resultaterne af Strukturkommissionens arbejde er de nye større kommuner nok først klar til at udarbejde affaldsplaner omkring 2008.

For så vidt angår arbejdsgruppen om affaldssektorens organisering, så vil denne først i slutningen af 2004 komme med en anbefaling. Den skal miljøministeren og regeringen så tage stilling til, hvorefter de nødvendige ændringer skal vedtages i Folketinget.

1.2.1 Affaldsstrategi 2005-08

Regeringens Affaldsstrategi 2005-08 beskriver de initiativer på affaldsområdet, der skal iværksættes i de kommende år, og som kommunerne skal tage højde for i den næste generation af kommunale affaldsplaner. Miljøministeren sendte den 7. maj 2003 en Redegørelse om affald: "Affaldsstrategi 2005-08" til Folketinget, hvori strategiens mange initiativer er indeholdt. Den endelige udgave af strategien blev offentliggjort den 11. september 2003.

Affaldsstrategien bygger på tre grundelementer:

- Vi skal forebygge tab af ressourcer og miljøbelastning fra affald
- Vi skal afkoble væksten i affald fra den økonomiske vækst
- Vi skal sikre mere miljø for pengene gennem
 - øget kvalitet i affaldsbehandlingen
 - en mere effektiv affaldssektor

De overordnede nationale sigtelinier for affaldshåndteringen i år 2008 er for de samlede affaldsmængder (jfr. opgørelse i ISAG):

- 65% genanvendelse
- 26% forbrænding
- 9% deponering

Der henvises til Affaldsstrategi 2005-08 for en nærmere beskrivelse af indsatsområderne og for de specifikke sigtelinier for de enkelte sektorer og affaldsfraktioner.

En række tiltag i affaldsstrategien er følger af nye eller reviderede EU-direktiver, der endnu ikke er implementeret i dansk lov, men som forventes at blive gennemført i løbet af 2004-2005. Da strategien er udformet for 2005-08, er disse affaldsfraktioner medtaget i strategien med konkrete målsætninger:

- Emballagedirektivet, herunder øget genanvendelse af plast-, pap-, træ- og metalemballage
- Elektronikdirektivet, herunder bl.a. gennemførelse af producentansvar

- Deponeringsdirektivet, herunder gennemførelse af acceptkriterier for deponering af affald
- Forordningen om stoffer, der nedbryder ozonlaget, herunder regler om håndtering af fjernvarmerør, der indeholder CFC'er og HCFC'er.

I denne vejlednings kapitel 4 og 5 er angivet retningslinier for, hvordan affaldsstrategiens initiativer – herunder også de nye tiltag, der følger af nye eller reviderede direktiver - skal indgå i den kommunale affaldsplan.

1.2.2 Fastsatte krav i lovgivningen

Miljøbeskyttelseslovens regler om affaldsplaner

Miljøbeskyttelseslovens § 47 fastlægger den overordnede ramme for kommunernes affaldsplanlægning.

Miljøbeskyttelseslovens § 47 (og affaldsbekendtgørelsen, der omtales senere) er udformet på baggrund af krav til affaldsplanlægningen i en række EU-direktiver. EU-direktivernes krav til affaldsplanerne er gengivet i denne vejlednings bilag A til orientering.

Efter miljøbeskyttelseslovens § 47, stk. 2 er det kommunalbestyrelsen, der udarbejder en plan for håndteringen af affald i kommunen. Miljøministeren fastsætter i medfør af lovens § 47, stk. 3 regler for indholdet af de kommunale affaldsplaner, tidsfrister og procedurer i forbindelse med tilvejebringelsen samt om revision af planerne. Ministeren fastsætter endvidere nærmere regler om, hvilke oplysninger kommunerne skal fremsende til Miljøstyrelsen. Efter lovens § 47, stk. 4 kan ministeren endvidere bestemme, at nærmere angivne forudsætninger skal lægges til grund for planen, herunder fastsætte regler om eller bestemme, at planen skal erstattes af en fælleskommunal plan.

Affaldsbekendtgørelsens regler om affaldsplaner

Ministerens bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler for affaldsplanlægningen og indberetning i miljøbeskyttelseslovens § 47, stk. 3 og 4 er udmøntet i affaldsbekendtgørelsens kapitel 2. Bekendtgørelsens kapitel 2 er indsat i bilag A i denne vejledning.

Nedenfor gennemgås reglerne kort.

§ 5 fastsætter, at affaldsplanen, der skal have et 12 årigt perspektiv, skal udarbejdes og vedtages hvert 4. år. Det bestemmes endvidere, at affaldsplanen skal indeholde en kortlægningsdel, en målsætningsdel og en planlægningsdel med særlig fokus på planlægningen de første 4 år af planperioden.

§ 6 fastsætter det nærmere indhold af affaldsplanens kortlægningsdel. Kortlægningen skal udarbejdes 1 gang årligt dækkende det foregående kalenderår. En beskrivelse findes i kapitel 3 i denne vejledning.

§ 7 fastsætter det nærmere indhold af affaldsplanens planlægningsdel. Nogle af redegørelserne i planlægningsdelen skal være detaljerede for hele den 12 årige planperiode, og nogle skal alene være detaljerede for de første 4 år og overordnede for den resterende del af planperioden. En beskrivelse findes i kapitel 5 i denne vejledning.

§ 8 fastsætter hvilke oplysninger, der skal indberettes til Miljøstyrelsen, og hvornår indberetningerne skal ske. Den årlige indberetning om kommunens

omkostninger ved håndtering af affald, der indberettes til Miljøstyrelsen efter § 8, stk. 1, nr. 2, er ikke beskrevet i denne vejledning. Skemaer til denne indberetning samt vejledning hertil vil blive udsendt særskilt.

§ 9 fastsætter krav til planforslagets offentliggørelse. Se endvidere kapitel 6 i denne vejledning. Det fastsættes endvidere, hvilke opgaver amtsrådet har i forbindelsen med affaldsplaner.

§ 10 fastsætter, at vedtagne affaldsplaner skal være offentlig tilgængelige. Se endvidere kapitel 6 i denne vejledning.

§ 11 fastsætter, at et fælleskommunalt selskab kan udarbejde affaldsplanen og foretage indberetningerne, hvis en kommune har overdraget kompetencen vedrørende affaldsplanlægning til selskabet. Det bestemmes endvidere, at uanset om affaldsplanen udarbejdes særskilt for en kommune eller som en fælleskommunal plan, skal planen vedtages af kommunalbestyrelsen medmindre kompetencen hertil er blevet overført til selskabet efter § 60 i lov om kommunernes styrelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 968 af 2. december 2003. Se endvidere afsnit 2.2 i denne vejledning.

1.2.3 Planens sammenhæng med regulativer

Planen binder ikke borgere og virksomheder

Kommunen planlægger i affaldsplanen hvilke initiativer og ordninger for affald, man ønsker at gennemføre og indføre i kommunen i planperioden. Planen giver ikke i sig selv kommunen beføjelser, og planen har ikke direkte retlige konsekvenser. Planen binder derfor heller ikke kommunens borgere.

Planen skal derimod ses som fundamentet for affaldshåndteringen i kommunen – og som en information til kommunens borgere om, hvilke prioriteringer og tiltag kommunen har iværksat og vil iværksætte på affaldsområdet.

Planens indhold skal gennemføres via regulativer

Affaldsplanen skal ses som den overordnede ramme for kommunernes administration af reglerne i miljøbeskyttelsesloven og affaldsbekendtgørelsen.

Affaldsplanen vil således ligge til grund for de konkrete afgørelser på affaldsområdet, men den giver ikke den juridiske legitimation for disse afgørelser. Derfor skal en egentlig indførelse af ordninger, der forpligter borgerne og virksomhederne, ske via bestemmelser i kommunens affaldsregulativer eller konkrete afgørelser rettet direkte til borgerne og virksomhederne. Affaldsregulativer er således bindende for affaldsproducenterne.

Affaldsregulativer, skal i henhold til affaldsbekendtgørelsen offentliggøres.

Gebyropkrævning forudsætter regulativer

Affaldsplanen kan ikke i sig selv udgøre grundlaget for opkrævning af gebyrer for ordningerne. Gebyropkrævningen har lovhjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 48. § 29 i affaldsbekendtgørelsen bestemmer i forlængelse heraf, at "i regulativer kan fastsættes forskrifter om gebyrer for affaldshåndtering". Det er således en forudsætning for opkrævning af gebyrer, at den eller de omfattede affaldsordninger og brugere af affaldsordningerne er udtømmende beskrevet i kommunens regulativ. Regulativet bliver derved det konkrete retsgrundlag for opkrævningen af gebyret.

2 Generelt om affaldsplanen

2.1 Hvilken funktion har den kommunale affaldsplan?

Kommunen

Den kommunale affaldsplan skal for kommunen være et redskab til at:

- Evaluere tidligere affaldsplaner
- Få fastsat sine målsætninger på affaldsområdet
- Få anslået de miljømæssige gevinster samt de økonomiske omkostninger ved kommunens målsætninger på affaldsområdet
- Planlægge håndteringen af affald i kommunen
- Få fastlagt indhold af og tidsplan for nye initiativer
- Få fastlagt konsekvenserne for kommunens budget og for affaldsgebyrernes størrelse samt behovet for henlæggelser til investeringer
- Få afdækket det fremtidige behov for behandlingskapacitet
- Evaluere udviklingen af affaldshåndteringen løbende samt at få afdækket borgeres og virksomheders holdning og ønsker til kommunens affaldsordninger.

Borgere og virksomheder

Den kommunale affaldsplan skal kunne give borgere, virksomheder og andre interesserede:

- Information om kommunens affaldsordninger, forventede gebyrstørrelser mv. nu og i fremtiden.
- Mulighed for at deltage i diskussionen om kommunens fremtidige affaldshåndtering.

Amtet

Den kommunale affaldsplan skal for de berørte amter danne grundlaget for en vurdering af:

- Overensstemmelse mellem den kommunale affaldsplan og regionplanlægningen (kapacitet og lokalisering af affaldsforbrændings- og deponeringsanlæg).

Dynamisk planlægning

Affaldsplanen skal betragtes som et dynamisk redskab, der af kommunen bør bruges aktivt til løbende at evaluere situationen på affaldsområdet, herunder behovet for ændringer af planen. En sådan evaluering kan f.eks. finde sted 1 gang årligt i forbindelse med kortlægningen (se kapitel 3). Nye eller specificerede centralt fastsatte initiativer på affaldsområdet kan også medføre behov for løbende ændringer af den kommunale affaldsplanlægning i planperioden.

Gennemførelse via regulativer

Den kommunale affaldsplan er et politisk vedtaget redskab. Planen er ikke direkte bindende for borgere eller virksomheder. Planens indhold skal derfor gennemføres via bestemmelser i kommunens affaldsregulativer, se afsnit 1.2.3.

2.2 Udarbejdelse og vedtagelse af planen

Kommunen er ansvarlig

Kommunalbestyrelsen er ansvarlig myndighed på affaldsområdet og har dermed også ansvaret for den kommunale affaldsplan. Kompetencen vedrørende udarbejdelsen af affaldsplanen kan være overdraget til et fælleskommunalt affaldsselskab.

Fælleskommunale affaldsselskaber

Det kan være hensigtsmæssigt, at det er det fælleskommunale affaldsselskab, der udarbejder forslag til affaldsplanen.

Kommunalbestyrelsen skal vedtage planen

Uanset hvem, der udarbejder affaldsplanen og det geografiske omfang af affaldsplanen, er det som hovedregel den enkelte kommunalbestyrelse, som er ansvarlig for indholdet af planen, og som skal vedtage den endelige plan.

I visse tilfælde kan de fælleskommunale affaldsselskaber være stiftet som et såkaldt § 60-selskab i henhold til lov om kommunernes styrelse, og kan i den forbindelse have fået overdraget kompetencen til både at udarbejde og vedtage affaldsplanen.

Alt affald er omfattet af affaldsplanen

Affaldsplanen skal omfatte alt affald produceret i kommunen. Det er vigtigt at være opmærksom på, at dette gælder selv om planen udarbejdes af et fælleskommunalt affaldsselskab, som ikke håndterer samtlige affaldstyper i interessentkommunerne. Redegørelser for håndteringen af samtlige affaldstyper skal alligevel medtages i planen. Undtagelser er restprodukter fra røggasrensning på kraftværker baseret på fossile brændsler og landbrugsaffald i form af husdyrgødning.

Sådan kommer kommunen videre

Der er f.eks. gode råd og ideer på Danmarks Naturfredningsforenings hjemmeside www.dn.dk og i bilag D.

2.3 Generelt om planens opbygning og tidsterminer

3 hoveddele: Kortlægning, målsætninger og planlægning

Den kommunale affaldsplan skal bestå af tre hoveddele:

- Kortlægningsdelen redegør for status for kommunens affaldshåndtering.
- Målsætningsdelen fastsætter de mål for affaldshåndteringen, som kommunen satser på at opnå i planperioden, især for de første 4 år, men også for den 12-årige planperiode.
- Planlægningsdelen består af en plan for kommunens affaldshåndtering med særlig vægt på de første 4 år, herunder med hvilke midler kommunen med udgangspunkt i status (kortlægningsdelen) vil opfylde sine mål (målsætningsdelen).

Vejledningens krav er minimumskrav

Affaldsbekendtgørelsens krav til planens indhold, som beskrevet i denne vejledning, er minimumskrav. Kommunen kan i affaldsplanen indsætte

yderligere krav og oplysninger mv. udover, hvad der fremgår af affaldsbekendtgørelsen og denne vejledning.

I nedenstående skema er angivet tidsterminer for planens enkeltdele, jf. kravene i affaldsbekendtgørelsen:

Tidsforløb	Plandel/ indberetning	Indhold	Afsnit i vejledningen
Hvert år	Kortlægningsdel	Affaldsmængder Affaldsordninger Anlæg Udgifter	3.1 3.2 3.3 og 3.4 3.5
Hvert 4. år 1. januar	Målsætningsdel Planlægningsdel	Målsætninger Affaldsmængder Import af affald Håndtering af affald, herunder nye initiativer Forebyggelse og genbrug af emballageaffald Anlæg, herunder kapacitet Økonomiske konsekvenser	4 5.1 5.2 5.3 5.4 5.5 5.6
Hvert 4. år senest 1. juli	Indberetning	Udmeldes inden 1. juli i planperiodens 1. år	7.

3 Kortlægningsdelen

Status for affaldsområdet

Kortlægningsdelen skal beskrive status for affaldshåndteringen i kommunen og udgør grundlaget for affaldsplanlægningen. Kortlægningen skal omfatte alle affaldsfraktioner - undtagen restprodukter fra røggasrensning på kraftværker baseret på fossile brændsler - og indeholde oplysninger om affaldsmængder, affaldsordninger, affaldsbehandlings- og bortskaffelses anlæg samt udgifter til håndtering af affald. Kortlægningen skal gennemføres hvert år. Dele af kortlægningen skal indberettes til Miljøstyrelsen hvert 4. år, se kapitel 7 om indberetninger.

Status for den sidste planperiode

Kortlægningsdelen skal endvidere indeholde en redegørelse for, hvilke af de planlagte initiativer for den sidste planperiode, kommunen har gennemført, og hvilke initiativer der ikke er gennemført. Se evt. bilag D.

3.1 Opgørelse af affaldsmængder

Formålet med denne del af kortlægningen er at sikre kommunens overblik over affaldsmængderne i kommunen. Kravet fremgår af § 6, stk. 1, nr. 1 i affaldsbekendtgørelsen (Ref. 17).

Opgørelse som i ISAG

Afsnittet skal indeholde en opgørelse over mængderne af affald, der produceres i kommunen fordelt på erhvervsmæssige kilder, affaldstyper, behandlingsformer og affaldsfraktioner. Opgørelsen i affaldsplanen skal så vidt muligt ske efter definitionerne i bekendtgørelsens bilag 8, det vil sige i overensstemmelse med Informationssystem om Affald og Genanvendelse (ISAG).

Opmærksomheden henledes på, at ISAG registrerer behandlede mængder af affald. Der kan være mindre variation mellem behandlet og produceret affaldsmængde, afhængig af affaldstype og behandlingsform.

Affald til genanvendelse

Oplysninger om affald, som går til genanvendelse uden for kommunen, må indhentes enten hos affaldsproducenterne, transportørerne eller via beliggenhedskommunen for affaldsbehandlingsanlægget, jf. affaldsbekendtgørelsens §§ 13, 14 og 48.

ISAG

Oparbejdnings- og sorteringsanlæg skal registrere affaldets oprindelseskommune. Kommunerne har muligheder for at indhente oplysninger fra ISAG om affaldsmængder til genanvendelse.

Miljøgodkendte virksomheder fører et register over deres affaldsproduktion, herunder muligheder for yderligere sortering og indhold af visse miljøskadelige stoffer. Registret skal føres efter forskrifterne i bilag 13 og definitionerne i

bilag 14 i affaldsbekendtgørelsen. Der er udarbejdet Vejledning i registrering af stamkort nr. 1 2004. Det vil sige i overensstemmelse med ISAG-terminologi.

3.2 Opgørelse og beskrivelse af kommunens affaldsordninger

Eksisterende ordninger

Denne del af kortlægningen skal give en status over de eksisterende affaldsordninger i kommunen. Både affaldsordninger for virksomheder og for husstande skal være beskrevet. Kravet fremgår af § 6 stk. 1, nr. 2 i affaldsbekendtgørelsen (Ref. 17)

Indsamlingsordning

Der skelnes imellem indsamlingsordninger og anvisningsordninger. Begge typer ordninger etableres via kommunale affaldsregulativer. Ved en indsamlingsordning forstås således en regulativfastsat ordning, som etableres af kommunalbestyrelsen, som ved egen foranstaltning, herunder gennem aftaler med transportører og modtageanlæg, sikrer sig, at opsamlingsudstyr for det omfattede affald tømmes, samt at affaldet transporteres og håndteres i overensstemmelse med regulativets bestemmelser. Opsamlingsudstyr kan være opstillet hos husstande og virksomheder eller i et passende net. Kommunalbestyrelsen er ansvarlig for, at ordningerne til enhver tid er funktionsdygtige.

Henteordning

En indsamlingsordning kan være en hente- eller en bringeordning. En henteordning skal forstås som en indsamlingsordning, hvor affaldet afhentes hos husstandene eller virksomhederne.

Bringeordning

En bringeordning skal forstås som en indsamlingsordning, hvor affaldet skal bringes til opsamlingsmateriel (f.eks. kuber), der ligger fjernere fra husstandene/virksomhederne end opsamlingsmateriellet for dagrenovationen. Det er affaldsproducenten, der er ansvarlig for at transportere affaldet til opsamlingsmateriellet.

Anvisningsordning

Ved en anvisningsordning forstås en regulativfastsat ordning, hvor kommunalbestyrelsen anviser mulighed for håndtering af affaldet. Affaldsproducenten har ansvaret for, at affaldet håndteres i overensstemmelse med kommunens anvisninger.

3.2.1 Ordninger, der skal være beskrevet

Følgende punkter bør være omfattet i beskrivelsen af hver ordning:

- Type af ordning (indsamlings-/anvisnings-, hente- eller bringeordning)
- Organisation
- Affaldsproducenter omfattet af ordningen
- Tidspunkt for regulativfastsættelse og iværksættelse
- Vurdering af effektivitet (sammenholdt med tidligere målsætninger og forudsætninger).

Ordninger, som kommunen skal have iværksat ved vedtagelse af næste affaldsplan, bør som minimum være beskrevet i kortlægningen:

Dagrenovation

I bebyggelser, hvor der til stadighed er mere end 1000 indbyggere, skal kommunen have iværksat indsamling af dagrenovation fra husholdninger og dagrenovationslignende affald fra virksomheder, offentlige og private institutioner. Kommunen kan bestemme, at dagrenovationslignende affald fra virksomheder og offentlige eller private institutioner ikke skal være omfattet af ordningen (Ref. 17).

Glas

Kommunen skal have iværksat indsamlingsordning for glasemballage fra private husstande i bebyggelser, hvor der til stadighed er mere end 2000 husstande (Ref. 17). Der er ikke planer om at ændre lovgivningen så der stilles krav om separat indsamlet af farvet glas.

Papir og pap

Hvis kommunen indsamler mindre end 55 % papir og pap fra husholdninger, skal kommunen have etableret indsamlingsordning for affald fra husholdninger i form af dagblade, distriktsblade, uge- og månedsblade, herunder fag- og medlemsblade, adresseløse tryksager, adresserede forsendelser og telefonbøger fra bebyggelser, hvor der til stadighed er mere end 1000 indbyggere (Ref. 17). Fra husholdninger skal indsamlingsordningen være en henteordning (Ref. 19). Kommunerne skal i samme områder også have etableret indsamling af andet papir og pap, herunder papemballage. Miljøstyrelsen vil i 2004 på ny få opgjøret papir- og pappotentialet for hver enkelt kommune.

Farligt affald

Kommunerne skal have etableret ordninger for indsamling af farligt affald fra virksomheder, institutioner og husstande. Fra virksomheder og institutioner skal indsamlingsordningen være en henteordning, med mindre der er tale om mindre mængder farligt affald eller særlige fraktioner (Ref. 17).

PCB-holdigt affald

PCB-holdigt affald er farligt affald, hvis det indeholder mere end 0,01 vægtprocent PCB. Kommunen har ansvaret for at indsamle affaldet og bortskaffe det miljømæssigt korrekt. Kommunen skal være opmærksom på, at der er specifikke krav til bortskaffelsestidspunktet af større transformatorer og kondensatorer, der indeholder PCB (Ref. 7).

Klinisk risikoaffald

Klinisk risikoaffald er farligt affald. Kommunen skal således have etableret ordninger for indsamling af klinisk risikoaffald. Definitionen på klinisk risikoaffald herunder producenter, beskrivelse af reglerne samt checkliste for kommunal ordning fremgår af vejledningen for klinisk risikoaffald (Ref. 21).

Batterier

Kommunen skal have iværksat indsamling af batterier der indeholder farlige stoffer. Kommunen skal have iværksat ordning om anvisning af Ni-Cd batterier og blyakkumulatorer (Ref. 3 + 4).

Papir og pap fra erhverv

Kommunen skal anvise papir, pap, karton og papmaterialer og produkter heraf fra virksomheder og offentlige og private institutioner til genanvendelse (Ref. 17).

Elektriske og elektroniske produkter

Kommunen skal have udarbejdet regulativer om anvisning, indsamling og oparbejdning af elektriske og elektroniske produkter. Kommunen skal endvidere have etableret en indsamlingsordning for visse elektriske og elektroniske produkter og anvisningsordning for andre (Ref. 8).

Gennemførelsen af nye regler om håndtering af affald af elektriske og elektroniske produkter i 2005 indebærer, at producenterne skal finansiere omkostningerne ved affaldsbehandling af elektriske og elektroniske produkter fra husholdninger og affald af elektriske og elektroniske produkter fra erhverv og institutioner, der er af samme art som affald fra husholdninger. Disse udgifter er hidtil som hovedregel afholdt af kommunerne. Miljøstyrelsen vurderer, at kommunernes hidtidige udgifter hertil udgør 2-3 % af de kommunale dagrenovationsgebyrer.

Plast

Kommunen skal anvise genanvendeligt transportemballageaffald af plast fra virksomheder til genanvendelse (Ref. 17 + 22).

Ståltromler

Kommunen skal anvise ståltromler fra virksomheder til genanvendelse (Ref. 17).

Kølemøbler

Kommunen skal have fastsat regulativ om anvisnings- eller indsamlingsordning for kasserede CFC-holdige kølemøbler (Ref. 10).

Bygge- og anlæg

Kommunen skal have fastsat regulativ om kildesortering, anvisning og anmeldelse af bygge- og anlægsaffald (Ref. 9).

PVC

Kommunen skal anvise genanvendeligt PVC-affald fra virksomheder, offentlige og private institutioner til genanvendelse. Kommunen skal anvise ikke- genanvendeligt PVC-affald fra virksomheder, offentlige og private institutioner til deponering. Kommunen skal etablere en indsamlingsordning for PVC-affald fra husholdninger. Ordningen skal tilrettelægges således, at genanvendeligt PVC-affald udsorteres til genanvendelse, og ikke- genanvendeligt PVC udsorteres til deponi. Hvis genanvendeligt PVC-affald kun fremkommer i en mindre mængde (max. 50 kg per år) kan det anvises til deponering.

Imprægneret træ

Kommunen skal anvise imprægneret træ fra virksomheder, offentlige og private institutioner til deponering. Neddelt kreosotbehandlet træ kan dog forbrændes på hertil godkendte affaldsforbrændingsanlæg.

Øvrige ordninger

Kommunen bør endvidere beskrive ordninger for:

- storskrald,
- særskilt indsamling og behandling (eller hjemmekompostering) af organisk dagrenovation,
- madaffald fra storkøkkener,
- emballager af plast, metal og træ
- shredderaffald

- støberiaffald
- bilaffald og
- dæk.

i det omfang kommunen har sådanne ordninger.

Status for kapaciteten

Formålet med denne del af kortlægningen er at beskrive status for kapaciteten på deponerings- og forbrændingsanlæg, som kommunen anvender. Denne status skal danne grundlaget for, at kommunen i planlægningsdelen kan vurdere behovet for etablering af yderligere kapacitet. Kravet fremgår af § 6, stk.1, nr. 3 i affaldsbekendtgørelsen (Ref. 17).

Anlæg i og uden for kommunen

Afsnittet skal indeholde en beskrivelse af, hvilke deponerings- og forbrændingsanlæg kommunen indsamler eller anviser affald til, hvor store mængder affald kommunen indsamler eller anviser til hvert anlæg, og hvilken kapacitet kommunen har rettighed til på hvert anlæg. Dette gælder også anlæg, der ikke er beliggende i kommunen.

Rettighed til kapacitet

Med rettighed til kapacitet menes de kontraktbundne kapaciteter eller den kapacitet kommunen råder over som ejer eller medejer af deponerings- og/eller forbrændingsanlæg. Hvis kommunen ikke har rettighed til bestemte kapaciteter, men anlægget blot har pligt til at aftage kommunens affald, anføres dette i kortlægningen.

Kortlægningen af behandlingskapaciteter kan foretages på kommunal eller fælleskommunal basis, og man kan vælge at samle de producerede affaldsmængder for interessentkommunerne. Det må bero på et konkret skøn i hvert enkelt tilfælde, hvilken opgørelsesmetode, der er bedst egnet til at give kommunen det nødvendige overblik.

3.3 Anlæg til sortering, behandling, genanvendelse m.v.

Anlæg i kommunen

Dette afsnit skal som minimum indeholde en beskrivelse af genanvendelses-, sorterings- og behandlingsanlæg m.v., som er beliggende i kommunen. Kravet fremgår af § 6, stk.1, nr. 4 i affaldsbekendtgørelsen (Ref.17).

Afsnittet skal indeholde en beskrivelse af anlæggets behandlingskapacitet, behandlingsmetode, kvalitetskrav til modtaget affald samt eventuelt udnyttelsesgraden på anlægget.

3.4 Kommunens omkostninger ved håndtering af affald

Udgifter og gebyrer

Kommunen skal i dette afsnit redegøre for sine omkostninger ved håndtering af affald. Kravet fremgår af § 6, stk. 1, nr. 5 i affaldsbekendtgørelsen (Ref. 17).

Årlige indberetninger

Den årlige indberetning er ikke omfattet af denne vejledning, der kun omhandler de 4-årige indberetninger i kapitel 7.

3.5 Kommunens omkostninger ved håndtering af affald

Udgifter og gebyrer

Kommunen skal i dette afsnit redegøre for sine omkostninger ved håndtering af affald. Kravet fremgår af § 6, stk.1, nr. 5 i affaldsbekendtgørelsen (Ref. 17).

Årlige indberetninger

Den årlige indberetning er ikke omfattet af denne vejledning.

4 Målsætningsdelen

Målsætninger for affaldshåndtering

Formålet med målsætningsdelen er at fastlægge målsætninger for kommunens affaldshåndtering. Denne del af planen erstatter det afsnit, der i tidligere planperioder blev benævnt strategidelen. Se evt. bilag D.

Tidligere målsætninger

Kommunen bør i målsætningsdelen forholde sig til, om tidligere fastsatte målsætninger er nået, skal fastholdes eller skal skærpes. Kommunen bør begrunde ændringer i forhold til tidligere målsætninger.

Målsætninger i næste planperiode

Kommunen skal fastsætte målsætninger for de første 4 år i planperioden, men bør derudover fastsætte målsætninger for hele planperioden, der udgør 12 år.

Affaldshierarkiet

Kommunen skal ved fastsættelse af sine målsætninger tage udgangspunkt i affaldshierarkiet som fastsat i bekendtgørelsens § 4:

1. Genanvendelse
2. Forbrænding med energiudnyttelse
3. Deponering

Endvidere bør kommunen som indgang til hele planlægningen så vidt muligt sikre, at affaldsproduktion forebygges, se også nedenfor om sigtelinierne i regeringens Affaldsstrategi.

Affaldshierarkiet er i affaldsbekendtgørelsen med den tilføjelse, der følger af Affaldsstrategien, opstillet ud fra miljø- og ressourcemæssige betragtninger. Ved beslutningen om valg af behandlingsform skal der imidlertid indgå en afvejning af de miljø-, energi-, og ressourcemæssige samt økonomiske forhold. Dette kan betyde, at behandlingshierarkiet ikke følges slavisk.

Sigtelinier i regeringens Affaldsstrategi

Kommunen bør desuden lægge vægt på Affaldsstrategiens tre grundelementer:

- Vi skal forebygge tab af ressourcer og miljøbelastning fra affald
- Vi skal afkoble væksten i affald fra den økonomiske vækst
- Vi skal sikre mere miljø for pengene gennem
 - øget kvalitet i affaldsbehandlingen
 - en mere effektiv affaldssektor

Lokal udmøntning

Kommunens målsætninger bør udgøre den lokale udmøntning af indholdet af regeringens affaldsstrategi, og bør desuden tage udgangspunkt i eventuelle lokale initiativer.

Kvantitative målsætninger

De kvantitative, nationale målsætninger i en national strategi (f.eks. målene for genanvendelse) kan ikke anvendes direkte på kommunalt niveau. En

målsætning om øget genanvendelse af en bestemt affaldsfraktion bør medføre, at kommunen overvejer at fastsætte et mål for forøgelse af kommunens egen genanvendelsesprocent for den pågældende fraktion.

Nationale og kommunale målsætninger

Kommunen bør i målsætningsdelen så vidt muligt angive sammenhængen mellem de kommunale målsætninger og de nationale målsætninger.

Fokus på nye fraktioner i Affaldsstrategien 2005-08

Det er især relevant, at kommunen fastsætter målsætninger for følgende nye affaldsfraktioner, som er prioriteret i Affaldsstrategi 2005-08 (Ref. 23):

- Plastemballager
- Metalemballager
- Fjernvarmerør

I Affaldsstrategien er det for visse affaldsfraktioner bestemte mål der skal nås, for andre fraktioner er der fastlagt en sigtelinie. Kommunernes bud, hvordan målene og sigtelinierne nås, er vigtigt. Det bemærkes, at de konkrete mål for de enkelte affaldsfraktioner nævnt ovenfor vil blive implementeret i dansk lovgivning i løbet af 2004-2005.

Andre fraktioner

Kommunen bør overveje, om der kan fastsættes kvantitative målsætninger for indsamlede eller genanvendte mængder eller kvalitative målsætninger for håndteringen af andre fraktionerne. Kommunen kan evt. sætte mål for, hvordan man i planperioden kan arbejde for at forhindre og øge sortering af affald i naturen, på steder hvor der kommer mange mennesker og i byer.

Kommunens egne prioriteringer

Når kommunen fastsætter sine målsætninger, bør den så vidt muligt sætte sin egen dagsorden for den fremtidige indsats på affaldsområdet. Kommunen kan fastlægge sine prioriteringer og identificere særlige indsatsområder eller problemer, som kommunen bør sætse på at gøre noget ved eller undersøge i planperioden. Kommunen bør tage udgangspunkt i de lokale forhold og eventuelle særlige lokale problemer.

5 Planlægningsdelen

Detaljeret plan for de første 4 år

Planlægningsdelen udgør kernen i den kommunale affaldsplan. Planlægningsdelen skal omhandle kommunens detaljerede plan for affaldshåndteringen i de første 4 år i perioden og en mere overordnet redegørelse for den resterende periode.

I henhold til affaldsbekendtgørelsens § 7 skal Planlægningsdelen for de første 4 år indeholde:

1. et skøn over de fremtidige affaldsmængder i kommunen
2. planlagt import af affald til deponering, forbrænding eller genanvendelse
3. en beskrivelse af, hvordan kommunens affald skal håndteres i planperioden, herunder hvilke nye initiativer, der igangsættes og en tidsplan herfor
4. initiativer til forebyggelse og genbrug af emballageaffald (et EU-krav medfører, at dette skal behandles i et særskilt afsnit)
5. en redegørelse for, hvilke behandlingsanlæg, der planlægges anvendt og de tilførte affaldsmængder
6. en redegørelse for, hvilke deponerings- og forbrændingsanlæg, der skal anvendes, herunder behovet for fremtidig kapacitet
7. planens økonomiske konsekvenser for kommunens budget og gebyrernes størrelse

Resten af planperioden

For den resterende del af planperioden skal planen give et detaljeret skøn over de forventede affaldsmængder og redegøre for kommunens behov for forbrændings- og deponeringskapacitet. Derudover skal der for denne del af planperioden redegøres overordnet for punkterne 2, 3, 4, 5 og 7.

Sammenhæng til målsætninger

Indholdet af planlægningsdelen bør være knyttet til kommunens målsætninger (se kapitel 4 om målsætningsdelen), således at sammenhængen mellem de initiativer, der iværksættes og de målsætninger eller sigtelinier, der skal opnås, fremgår. Kommunen kan vælge i planen at angive flere alternative initiativer til opnåelse af en bestemt målsætning og først på et senere tidspunkt afgøre, hvilket initiativ, der skal gennemføres.

I de følgende afsnit gennemgås retningslinierne for hvert af de delelementer, som planlægningsdelen skal indeholde, jf. affaldsbekendtgørelsens § 7 (Ref. 17).

5.1 Skøn over de fremtidige affaldsmængder

Fremskrivning for 12 år

Dette afsnit skal indeholde en detaljeret redegørelse for kommunens forventninger til de fremtidige affaldsmængder, der produceres i kommunen 12 år frem. Det første år i planperioden er år 1. Fremskrivningen bør som minimum foretages for planårene -1, +2, +4, +8 og +12.

Alle beskrivelserne skal være detaljerede for de første 4 år.

Kortlægningen er basis

Fremskrivningen bør ske på grundlag af kortlægningen som beskrevet i afsnit 3.1.

Fremskrivning for alle affaldskilder

Til brug for kommunens fremskrivning af affaldsmængder bør anvendes kendskabet til erhvervsstrukturen og den deraf følgende affaldsproduktion, udviklingen i indbyggertal og -sammensætning, erhvervsudviklingen, den økonomiske udvikling med mere. Det anbefales, at fremskrivningen ikke sker som en generel procentvis fremskrivning, men at der udarbejdes fremskrivning for alle affaldskilder. De fremskrevne mængder bør desuden fordeles på behandlings- eller bortskaffelsesform (genanvendelse, forbrænding og deponering).

Effekten af affaldsforebyggelse

Der bør ved fremskrivningen af mængderne tages højde for effekten af eventuelle nye affaldsforebyggende eller -stabiliserende initiativer, se afsnit 5.3.1 og 5.6.

5.2 Grænseoverskridende transport

Mængder og håndtering af importeret affald

Hvis kommunen selv planlægger import af affald til genanvendelse, forbrænding eller deponering, skal det fremgå af planen, hvor store mængder der er tale om, hvorledes de skal behandles eller bortskaffes, og hvilke anlæg de planlægges tilført.

Import til deponering er ikke tilladt

Import af affald til deponering er som hovedregel ikke tilladt, jf.

Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om import og eksport af affald § 7 stk. 1, nr. 2.

5.3 Affaldshåndteringsplan og nye initiativer

Detaljeret redegørelse for de første 4 år

Planen skal med basis i kortlægningen og fremskrivningen af affaldsmængderne i kommunen detaljeret gennemgå, hvorledes kommunens affald planlægges håndteret i periodens første 4 år.

Alt affald omfattet

Den detaljerede affaldshåndteringsplan skal omhandle alt affald, der produceres i kommunen, samt eventuelt importeret affald. Eneste undtagelse er restprodukter fra røggasrensning på kraftværker baseret på fossile brændsler.

Perioden 12 år frem

Kommunen afgør selv, i hvilket omfang og med hvilken detaljeringsgrad planen skal beskrive håndteringen og/eller nye initiativer samt tidsplanen herfor i de resterende 8 år af planperioden.

I de følgende to afsnit redegøres for, hvilke nye initiativer, kommunen især bør lægge vægt på.

5.3.1 Initiativer vedrørende affaldsforebyggelse

Affaldsforebyggelse i planperioden

Planen bør indeholde en beskrivelse af, hvilke initiativer vedrørende affaldsforebyggelse, kommunen påtænker at gennemføre i planperioden.

Affaldsforebyggelse bør indgå i kommunens tilsyn med affaldstunge virksomheder. Kommunen kan planlægge initiativer i forhold til at vejlede virksomhederne om nedbringelse af affaldsmængderne eller substitution af miljøbelastende stoffer, f.eks. i forbindelse med indførelse af miljøstyring eller udarbejdelse af grønne regnskaber.

Affaldsstrategiens tiltag til forebyggelse af affald

I det følgende vises en oversigt over affaldsstrategiens tiltag til affaldsforebyggelse.

Husholdninger

- Informationskampagner med konkrete anbefalinger til affaldsforebyggelse.
- Undervisningsmateriale om ressourceforbrug og affaldsforebyggelse til skoler og børneinstitutioner.
- Etablering eller forbedring af de kommunale genbrugsordninger.

Handel og service

- Motivation af handels- og reparationssektorerne til i højere grad at anvende genbrugelige transportemballager.
- Fortsat arbejde i produktpanelets for detailhandlen.

Industri

- Genbrug af store plastdunke.
- Begrænsning af produktpild hos forbrugeren på grund af uhensigtsmæssige emballager.
- Vejledning myndighederne om brug af vilkår om forebyggelse af affald.
- Værktøjer til brug i forbindelse med kortlægning og reduktion af virksomhedernes affaldsproduktion og håndtering.

Byggeri og anlæg

- Guide om affaldsforebyggelse til brug ved renovering af ejendomme.

Indkøbspolitik

Kommunen kan også planlægge at indarbejde affaldsreduktion og fjernelse af uønskede stoffer som parameter i indkøbspolitikken for sine egne institutioner. Se endvidere afsnit 5.4 om forebyggelse af emballageaffald.

5.3.2 Nye initiativer vedrørende bestemte affaldsfraktioner eller -typer

Særligt prioriterede fraktioner

Som det fremgår af Affaldsstrategi 2005-08 (Ref. 23) og affaldsbekendtgørelsen (Ref. 17), er der nogle affaldsfraktioner, der er særligt højt prioriterede. Dette bør afspejles i kommunens plan.

Kommunens affaldsplan bør særskilt omhandle nye initiativer vedrørende i hvert fald følgende fraktioner/affaldstyper (hvis kommunen tidligere har iværksat en ordning, der lever op til affaldsbekendtgørelsens krav, skal denne i stedet beskrives i planens kortlægningsdel, se afsnit 3.2).

Organisk dagrenovation

Der udvikles for tiden i regi af Nordisk Ministerråd et værktøj til brug for en lokal vurdering af, om henholdsvis forbrænding, bioforgasning eller kompostering er mest hensigtsmæssig såvel miljømæssigt som økonomisk. Kommunerne får herved mulighed for at vurdere, hvorvidt der lokalt skal indføres to-delt indsamling af den organiske del af dagrenovationen og træffe afgørelse herom.

Metalemballage

Indsamlingen af metalemballage til genanvendelse skal styrkes. Kommunen skal sikre at al genanvendeligt metalemballage fra erhverv anvises til genanvendelse. Kommunen skal også sikre en indsamlingsordning for metalemballage fra husholdninger via f.eks. genbrugspladser, storskraldsordninger eller andet. Indsamlingsordningerne skal omfatte både aluminiums- og hvidblikemballager. For at styrke tiltag, der sikrer genanvendelse, forventes det, at der vil ske ændringer i affaldsbekendtgørelsen i løbet af 2004/2005.

Plastemballage

Indsamlingen af plastemballage skal øges.

Transportemballagefolie

Kommunerne skal overveje, hvordan det sikres at større mængder transportemballageaffald af plast anvises til genanvendelse.

Anden plastemballage fra erhverv

Kommunerne skal sikre, at anden genanvendelig plastemballage fra erhverv f.eks. dunke, spande og andre beholdere anvises til genanvendelse. Dette forventes indsat som et krav i affaldsbekendtgørelsen i løbet af 2004/2005.

Plastdunke og flasker fra husholdningerne

Kommunerne skal sikre at borgerne får mulighed for at aflevere plastdunke og flasker på genbrugsstationer, storskraldsordninger eller andet. Dette forventes indsat som et krav i affaldsbekendtgørelsen i løbet af 2004/2005.

Træemballage

Kommunerne bør overveje mulighederne for at anvise træemballage til genanvendelse. Dette forventes indsat som et krav i affaldsbekendtgørelsen i løbet af 2004/2005.

Storskrald

Det bør fremgå af kommunens affaldsplan, hvilke overvejelser kommunen har gjort sig om mulige forbedringer af eksisterende storskraldsordninger, og hvornår de i givet fald bliver gennemført. Til inspiration kan kommunerne bruge Miljøstyrelsens miljøprojekt nr. 894, 2004 "Storskraldsordninger – øget genbrug og genanvendelse" og miljøprojekt nr. 895, 2004 "Mindre virksomheders brug af genbrugspladser". Rapporterne kan findes i elektronisk form på Miljøstyrelsens hjemmeside. Hvis kommunen planlægger at indsamle udvalgte affaldsfraktioner via storskraldsordning eller containerplads, bør det fremgå.

Farligt affald

Et af initiativerne i Affaldsstrategi 2005-08 er at udarbejde en strategi for farligt affald for at sikre den økonomiske og miljømæssige bedste behandling af affaldet. Kommunerne bør således i forbindelse med planarbejdet være

opmærksomme på, at der i planperioden kan komme nye krav til håndtering af farligt affald.

Fjernvarmerør

Der skal i henhold til EU-forordningen om ozonnedbrydende stoffer, så vidt det er muligt, gennemføres regler om særskilt behandling af produkter, der indeholder ozonnedbrydende stoffer. Dette vil især gælde præ-isolerede fjernvarmerør. Regulering heraf forventes gennemført i 2005. Kommunen bør således være opmærksom på, at der i planperioden kan komme krav om dette.

PVC

PVC skal fortsat udsorteres til enten genanvendelse eller deponi. Det skal fremover sikres, at PVC-affaldet håndteres på en miljø- og samfundsøkonomisk effektiv måde. Miljøstyrelsen har derfor igangsat en miljø- og samfundsøkonomisk analyse, som skal belyse de miljømæssige og samfundsøkonomiske konsekvenser ved brug af forskellige former for håndtering af PVC-affaldet. Analysen forventes afsluttet i 2004 og vil indgå i grundlaget for en beslutning om, hvorvidt der er behov for at ændre reglerne for den fremtidige håndtering af PVC-affald.

Batterier

EU's batteridirektiv er under revision. Implementering af direktivet kan medføre, at der kommer nye regler for håndtering af batterier. Kommunerne bør således i forbindelse med planarbejdet være opmærksomme på, at der i planperioden kan komme nye krav om indsamling og oparbejdning af batterier.

Informationsaktiviteter

Kommunens affaldsplan bør beskrive, hvilke informationsaktiviteter kommunen påtænker med henblik på at sikre borgeres og virksomheders aktive medvirken til gennemførelse af de nye initiativer.

5.4 Initiativer til forebyggelse af emballageaffald og genbrug af emballage

EU-krav om emballage

Baggrunden for, at kommunens affaldsplan skal indeholde et særligt afsnit om forebyggelse og genbrug af emballageaffald, er, at der er fastsat krav herom i EU-direktivet om emballage og emballageaffald. Kravet er implementeret i affaldsbekendtgørelsens § 7, stk. 1, nr. 4.

Lokale initiativer

Dette afsnit af kommunens affaldsplan skal omhandle de initiativer, der påtænkes igangsat lokalt af kommunen vedrørende forebyggelse af emballageaffald, og hvilke foranstaltninger, der planlægges iværksat med hensyn til lokalt at fremme genbrugssystemer for emballager i kommunen.

Forebyggelse af emballageaffald

Ved forebyggelse af emballageaffald forstås reduktion af mængden og miljøskadeligheden af:

- materialer og stoffer i emballage og emballageaffald
- emballage og emballageaffald på produktions-, markedsførings-, distributions-, anvendelses- og affaldshåndteringsstadiet.

Dette skal navnlig ske gennem udvikling af renere produkter og teknologier.

Genbrug af emballage

Ved genbrug af emballage forstås enhver håndteringsform, hvor emballage, som er udformet med henblik på i sin levetid at kunne genbruges mindst et bestemt antal gange, genpåfyldes eller genbruges til samme formål, som den er udformet til, med eller uden støtte af hjælpeprodukter, som findes på markedet, og som muliggør genpåfyldning af emballagen; genbrugt emballage bliver til emballageaffald, når det ikke længere kan genbruges.

Agenda 21 arbejde

Initiativerne kan for eksempel være udsprunget af lokalt Agenda 21 arbejdet i kommunen, hvor initiativerne kan være rettet mod kommunens virksomheder og borgere. Et initiativ kan for eksempel være, at kommunen informerer borgere og virksomheder om sammenhæng mellem forbrug og produktionen af emballageaffald og informerer om, hvilke muligheder, der er for at mindske emballageaffaldet. Et andet eksempel kan være et initiativ, hvor kommunen er med til at fremme et genbrugssystem for emballager. Initiativerne kan også være rettet mod kommunens egne institutioner og virksomheder, hvor forebyggelse og fremme af genbrugssystemer for emballager for eksempel kan være en del af kommunens grønne indkøbspolitik.

5.5 Forbrændings- og deponeringskapacitet

Kommunalbestyrelsens ansvar

Kommunalbestyrelsen har det overordnede ansvar for, at der er etableret den nødvendige forbrændings- og deponeringskapacitet for affald, der produceres i kommunen.

Behovet for fremtidig kapacitet

Hovedformålet med denne del af planlægningen er at få beskrevet, om der i planperioden de næste 12 år vil blive behov for etablering af yderligere forbrændings- eller deponeringskapacitet.

Sammenligning mellem mængder og kapacitet

Dette gøres på grundlag af en sammenligning mellem de forventede mængder til forbrænding og deponering (se afsnit 5.1) og kommunens rettighed til kapacitet på forbrændings- og deponeringsanlæg (se afsnit 3.3).

Anlæg i og uden for kommunen

Afsnittet skal indeholde en angivelse af, hvilke deponerings- og forbrændingsanlæg kommunen anviser affald til, hvor store mængder affald kommunen forventer at indsamle og anviser til hvert anlæg, og hvilken kapacitet kommunen forventer at have rettighed til på hvert anlæg. Dette gælder også anlæg, som kommunen indsamler og anviser til, men som ikke er beliggende i kommunen.

Rettighed til kapacitet

Med rettighed til kapacitet menes den kontraktbundne kapacitet og/eller den kapacitet kommunen råder over som ejer eller medejer af deponerings- og/eller forbrændingsanlæg. Hvis kommunen ikke har rettighed til bestemte kapaciteter, men anlægget blot har pligt til at aftage kommunens affald, anføres dette i planen.

Behov for langsigtet planlægning

Kommunens behov for en langsigtet kapacitetsplanlægning ses af, at det erfaringsmæssigt tager mindst 2 - 5 år at planlægge, godkende og etablere forbrændings- eller deponeringskapacitet. Forbrændingskapaciteten udvalgte steder i landet som følge af deponeringsstoppet samt vanskelighederne med at finde egnede deponeringsanlæg til udvalgte affaldstyper, som for eksempel shredderaffald, viser også behovet for en langsigtet kapacitetsplanlægning.

Ingen overkapacitet

Endvidere skal planlægningen danne grundlaget for, at der ikke etableres egentlig overkapacitet på forbrændingssiden.

Nye deponeringsanlæg skal være store

Planlægningen skal også ses i sammenhæng med, at nye deponeringsanlæg som udgangspunkt skal være store, hvilket normalt vil sige med en levetid på minimum 10 år og ikke under 100.000 indbyggere som opland, jf. ref. 11.

Amternes rolle

Ifølge affaldsbekendtgørelsens § 9, stk. 2, skal de berørte amtsråd have tilsendt kommunens forslag til affaldsplan. Amterne skal afgive en udtalelse som sikkerhed for, at den kommunale affaldsplanlægning er i overensstemmelse med regionplanlægningen (arealreservationer til planlagte forbrændings- og deponeringsanlæg).

Overgangsplan for bestående deponeringsanlæg

Bestående deponeringsanlæg skulle i 2002 udarbejde en overgangsplan, der redegør for eventuelle udbedrende foranstaltninger, der er nødvendige for at opfylde kravene i bekendtgørelsen. Deponeringsanlæg, som vurderes ikke at kunne bringes i overensstemmelse med bekendtgørelsens krav, skal nedlukkes snarest muligt.

Fraktioner, der ikke kan genanvendes i så høj grad som tidligere

Kommunerne skal i deres affaldsplan tage hensyn til deponeringskapaciteten for en række særlige fraktioner, der som følge af nye initiativer ikke længere kan genanvendes i samme omfang som hidtil, men skal deponeres. De særlige fraktioner er restprodukter fra kulfyrede kraftværker, restprodukter fra affaldsforbrændingsanlæg, bioasker, forurennet jord og forurennet havneslam.

5.6 Redegørelse for planens økonomiske konsekvenser for kommunalbestyrelsens budget og gebyrernes størrelse

Affaldshåndteringen gebyrfinansieres

Kommunerne opkræver gebyrer fra borgere og virksomheder til dækning af kommunens udgifter til håndtering af affald.

Nye initiativer skal indarbejdes i budgetter

De nye initiativer, som kommunen iværksætter på affalds- og genanvendelsesområdet de kommende år, skal fremgå af den kommunale affaldsplan. Planlægningen danner grundlag for den efterfølgende udarbejdelse af eller revision af de kommunale affaldsregulativer. Udgifterne til nye initiativer på affalds- og genanvendelsesområdet vil også skulle indarbejdes i de kommunale budgetter.

Vurdering af faktiske udgifter

I forbindelse med kommunens årlige kortlægning, se afsnit 3.5, foretages en vurdering af de faktiske udgifter i forhold til planens forudsætninger. Ved større afvigelser fra planens forudsætninger kan kommunen vælge at informere herom.

Beregningsforudsætninger kan indgå i affaldsplanen

Kommunen skal være særlig opmærksom på, at hvis kommunen benytter sig af muligheden for at opkræve et samlegebyr, stilles der krav om, at kommunalbestyrelsen samtidig udarbejder en detaljeret redegørelse for beregningen af gebyrernes størrelse og forudsætningerne herfor (miljøbeskyttelseslovens § 48, stk. 2). Endvidere må kommunalbestyrelsen med jævne mellemrum, f.eks. i forbindelse med udarbejdelsen af budgetter for det efterfølgende år, revidere beregningsforudsætninger og gebyrernes størrelse. Kommunen kan blandt andet vælge at lade en sådan detaljeret redegørelse indgå i den kommunale affaldsplan.

Henlæggelser

Hvis kommunen har til hensigt at indregne beløb i gebyrerne, som anvendes til henlæggelse til fremtidige investeringer, vil det være hensigtsmæssigt at redegøre for formålet med og tidspunktet for anvendelse af opsparede investeringer (henlæggelse) i den kommunale affaldsplan.

Øget fokus på gebyrfastsættelse

I de senere år har der været øget politisk opmærksomhed om kommunernes gebyrfastsættelse på affaldsområdet. Der henvises i den forbindelse til forespørgselsdebatten i Folketinget 12. december 1996, hvor Folketinget enstemmigt vedtog en motiveret dagsorden, som blandt andet pålagde ministeren "at sikre gennemsigtighed i gebyrfastsættelsen og økonomi i de enkelte affaldsordninger".

Råd og vink ved gebyrfastsættelse

Som opfølgning på denne folketingsbeslutning er der siden udarbejdet et miljøprojekt, der belyser de retlige og økonomiske rammer samt videreformidler råd og vink om gebyrfastsættelse på affaldsområdet (Ref. 16). Publikationen skal hjælpe kommuner og affaldsselskaber til at skabe en gebyrstruktur, som både er hensigtsmæssig og mulig at administrere for selskaberne, og som kan medvirke til at sikre gennemsigtighed for borgere og virksomheder.

Fremtid

Regeringen nedsatte i 2002 en arbejdsgruppe om organisering af affaldsområdet. Arbejdsgruppen ser på de organisatoriske, konkurrencemæssige og økonomiske forhold i affaldssektoren, herunder problematikkerne vedrørende gebyrerne. Som led i arbejdet er et projekt om gennemsigtighed i de kommunale affaldsgebyrer gennemført, og en projektrapport er offentliggjort.

6 Inddragelse af borgere og virksomheder

Affaldsplanen er et styringsredskab, der bliver til i et samspil med kommunens borgere og virksomheder

Den kommunale affaldsplan er et vigtigt planlægningsredskab til at afdække og formidle de konkrete opgaver i den kommunale affaldshåndtering, herunder de nye udfordringer, som kommunerne står over for. Udover afsnit 6.1-4 henvises til bilag D, samt ref. 14 og 15.

Den kommunale affaldsplan er herudover et vigtigt element i samspillet mellem kommune, amt, fælleskommunale selskaber, private virksomheder og borgere.

Affaldsplanens målsætningsdel og de langsigtede dele af planen kan betragtes som kommunens hensigtserklæring og virker dermed vejledende for virksomheder, der skal vurdere behovet for nye investeringer og ny adfærd på affalds- og genanvendelsesområdet.

Det er således forudsat i affaldsbekendtgørelsen, at planen skal udarbejdes i et samspil med borgere og virksomheder via en offentlig høring over planen, jf. affaldsbekendtgørelsens § 9.

En offentlig høring giver borgere, virksomheder og andre interesserede mulighed for at blive involveret i udformningen af kommunens affalds- og genanvendelsespolitik og miljømæssige mål. Høringen vil endvidere kunne medvirke til at skabe en debat, der sikrer, at det generelle informationsniveau på affalds- og genanvendelsesområdet højnes.

6.1 Borgerdeltagelse og formidling

Fristen 1. januar skal holdes og høring skal foretages

Den kommunale affaldsplan skal være gældende senest fra 1. januar i det første planår. Kommunen skal forinden udarbejde et forslag til affaldsplan, der skal udsendes i en bred høring i kommunen, jf. affaldsbekendtgørelsens § 9, stk. 1.

Inddragelse af borgere og virksomheder

Udover den obligatoriske høring der skal foretages, når der foreligger et endeligt planforslag, kan inddragelse af borgere og virksomheder ske på forskellig måde og i forbindelse med de forskellige trin af lokale planlægnings- og beslutningsprocesser. Det kan være en god ide at gennemføre en tidlig borgerinddragelse for at flere kan byde ind med ideer.

Nogle kommuner og affaldsselskaber har som optakt til udarbejdelsen af en ny affaldsplan valgt at gennemføre en brugerundersøgelse (udsende spørgeskemaer) af borgernes og virksomhedernes brug og ønske til kommunale affaldsordninger. Andre kommuner har gennemført offentlig høring af et planoplæg (husstandsomdelt folder) og offentlige møde.

I processen med affaldsplanens tilblivelse kan oplæg til affaldsplan blive et dynamisk styringsværktøj for de lokale politikere og forvaltningen om forudsætninger for og metoder til at gennemføre affaldsplanens mål.

Danmarks Naturfredningsforening har en vejledning på www.dn.dk til lokale foreninger og græsrodde.

Opbakning fra borgerne

En undersøgelse af borgernes adfærd og holdninger på affaldsområdet i 1998 (Ref. 14) viser, at borgerne har en meget høj grad af holdningsmæssig opbakning til genbrug og affaldssortering. Dertil kommer, at borgerne generelt har en høj grad af villighed til at sortere husholdningsaffaldet.

Udviklings- og demonstrationsprojekter

Mange kommuner og amter er allerede i dag langt fremme med miljøplanlægning og forskellige udviklings- og demonstrationsprojekter, blandt andet på affalds- og genanvendelsesområdet. Nogle af disse aktiviteter er organiseret som en del af det lokale Agenda 21 arbejde.

Agenda 21-projekter om affald

Et stigende antal lokale Agenda 21-projekter omfatter blandt andet øget indsamling, sortering og genanvendelse af affald i by- og boligområderne i de enkelte kommuner. Resultaterne fra sådanne lokale Agenda 21-projekter kan naturligt indgå i kommunernes planlægning, ligesom det kan være inspiration til udvikling af nye måder at organisere dele af affaldshåndteringen på.

6.2 Høring af forslag til affaldsplan

Obligatorisk høring af affaldsplan

Kommunalbestyrelsen skal foretage en offentlig høring af forslaget til affaldsplan, jf. affaldsbekendtgørelsens § 9. Denne høring skal som minimum bestå af en offentliggørelse i blade af generel lokal udbredelse af, at forslag til affaldsplan er udarbejdet, og at der inden for en frist på mindst 8 uger efter offentliggørelsen er adgang til at kommentere forslaget over for kommunalbestyrelsen. Det skal endvidere oplyses, hvordan interesserede kan få lejlighed til at gennemgå forslaget til affaldsplanen nærmere. Dette kan ske ved at oplyse, hvor planforslaget kan findes på internettet, eller hvordan man i øvrigt kan få indsigt i planen – herunder ved personlig henvendelse i kommunen eller ved tilsendelse af en kopi af forslaget.

Det er forslaget til den samlede affaldsplan, der skal i offentlig høring. En offentlig høring af eksempelvis målsætningsdelen er ikke tilstrækkeligt til at opfylde kravet i affaldsbekendtgørelsens § 9.

Kommunalbestyrelsen beslutter selv, om der er behov for at afholde offentlige møder om affaldsplanforslaget. Såfremt der afholdes offentlige møder, skal kommunalbestyrelsen sikre, at borgere, virksomheder og andre interesserede får rimelig tid efter mødet/møderne til at fremkomme med kommentarer eller ændringsforslag til affaldsplanforslaget.

6.3 Offentliggørelse af affaldsplanen

Planen skal være offentlig tilgængelig

Den vedtagne affaldsplan skal være offentlig tilgængelig f.eks. på kommunens hjemmeside, og som minimum være fremlagt på kommunekontoret.

7 Indberetninger og skemaer til kortlægning

7.1 Generelt om indberetningerne

Indberetning til Miljøstyrelsen

Der er ikke indberetningsskemaer i vejledningen. Der vil inden den 1. juli det første år i planperioden blive udsendt vejledning til kommunerne om, hvordan der skal indberettes til Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen overvejer hvorledes indberetningerne, jf. § 8, kan ændres for at målrette databehovene.

Frist for indberetninger 1. juli

Kommunerne skal fremsende indberetninger om den kommunale affaldsplanlægning til Miljøstyrelsen senest 1. juli i det første planår.

Formål med indberetningerne er at give overblik

- Formålet med indberetningerne er at give Miljøstyrelsen mulighed for at skabe et samlet overblik over den kommunale affaldsplanlægning på udvalgte områder.

Ikke kontrol

Det er ikke hensigten, at indberetningerne skal virke som en kontrol af den enkelte kommunes gennemførelse af initiativer etc.

De årlige indberetninger er ikke omfattet

De årlige indberetninger om kommunens omkostninger ved håndtering af affald er ikke omfattet af dette afsnit, men kører som hidtil separat.

Supplement til ISAG

Indberetningerne skal supplere informationerne i ISAG.

Kommunen eller det fælleskommunale selskab indberetter

Udarbejdelsen af indberetningen kan foretages af den enkelte kommune eller eventuelt af et fælleskommunalt affaldsselskab.

7.2 Eksisterende ordninger - forslag til skemaer der kan udfyldes i forbindelse med kortlægningen

Ordninger iværksat ved planens vedtagelse

I forslag til skemaer i Bilag C kan angives oplysninger om kommunens eksisterende affaldsordninger. Kun ordninger, der er iværksat på tidspunktet for affaldsplanens vedtagelse, skal indgå.

Definitioner

For definitioner af indsamlings-, hente- og bringeordning henvises til afsnit 3.2.

7.3 Affaldsmængder til forbrænding og forbrændingskapacitet – forslag til skemaer der kan udfyldes i forbindelse med kortlægningen

Fremskrivning for 12 år

Der kan udfyldes opgørelser for år -3 og fremskrivning af mængder og kapacitet i årene -1, +2, +4, +8 og +12. Det første år i planperioden er år 1.

Oplysninger for hver affaldsselskab eller kommune

Skemaerne er udformet, så det er muligt at udfylde for en enkelt kommune alene eller for et affaldsselskab som en enhed.

Opgørelse af kapacitet

Den kapacitet kommunen eller selskabet råder over, afhænger af de kontraktforhold der eksisterer mellem kommune og forbrændingsanlæg. Det er ikke hensigten, at der skal redegøres for kontraktmæssige forhold. Kommunerne kan med udgangspunkt i kortlægningen og på baggrund af den fremtidige affaldsplanlægning oplyse mængder og hvilke anlæg, man forventer at anvise til i den kommende planperiode.

7.4 Affaldsmængder til deponering og deponeringskapacitet – skemaer der kan udfyldes i forbindelse med kortlægningen

Fremskrivning for 12 år

Der kan udfyldes opgørelser for år -3 og fremskrivning af mængder og kapacitet i årene -1, +2, +4, +8 og +12.

Oplysninger for hver affaldsselskab eller kommune

Skemaerne er udformet så det er muligt at udfylde for en enkelt kommune alene eller for et affaldsselskab som en enhed.

Opgørelse af kapacitet

Hvilken kapacitet kommunen eller selskabet råder over, afhænger af de kontraktforhold, der eksisterer mellem kommune og deponeringsanlæg. Kommunerne kan med udgangspunkt i kortlægningen og på baggrund af den fremtidige affaldsplanlægning oplyse mængder og hvilke anlæg, man forventer at anvise til i den kommende planperiode.

7.5 Økonomien i kommunens affaldshåndtering - skemaer der kan anvendes i forbindelse med kortlægningen

Faktiske omkostninger

De faktiske omkostninger for obligatoriske ordninger for husholdninger svarer til de samlede udgifter forbundet med de obligatoriske ordninger i regnskabsperioden. Indeholdt i de faktiske omkostninger er både udgifter til drift (personale, rå- og hjælpestoffer), administration og planlægning, eventuelle investeringer/afskrivninger (anlæg, maskiner, andet materiel) samt eventuelle andele af fællesomkostninger (f.eks. del af de samlede omkostninger til kommunal affaldsplanlægning).

Forventede omkostninger

De forventede omkostninger for de obligatoriske ordninger er kommunens forventning til ændringer i kommunens udgifter til drift, investeringer/afskrivninger og evt. fællesomkostninger. Der er således tale om

et budgetoverslag, der også må indgå i kommunens gebyropkrævning for det kommende år og forventningen til de næstfølgende år.

Tilsvarende gælder for de obligatoriske ordninger for erhverv.

Samlede omkostninger

Kommunen skal endvidere angive kommunens samlede omkostninger til affaldshåndtering. Det vil sige både obligatoriske og frivillige ordninger. Kommunen skal modregne eventuelle indtægter, kommunen måtte have ved håndtering af affald, eksempelvis salg af genanvendelige materialer.

Samlede indtægter

Kommunen skal også angive kommunens samlede indtægter til affaldshåndtering. Det vil sige de gebyrer, som kommunen opkræver af borgere og/eller erhverv, samt hvis kommunen eventuelt har skattefinansieret dele af affaldshåndteringen.

Kommunen som interessent

Takster for behandling af 1 tons affald, anvist til forbrænding eller deponering, indberettes efter om kommunen er interessent i det pågældende behandlingsanlæg eller ej.

Særgebyrer

Kommunen skal endvidere indberette art og beløb for særgebyrer, som kommunen eventuelt opkræver ved fejlsortering m.v.

Finansiering af samlede omkostninger

Kommunen skal beskrive, om den oplyste behandlingstakst finansierer de samlede omkostninger som behandlingen giver anledning til.

Lovgivningsgrundlaget for de kommunale affaldsplaner

Miljøbeskyttelseslovens regler om affaldsplaner

Historisk beskrivelse

Ved den 2. miljøreform (L nr. 358 af 6. juni 1991 om miljøbeskyttelse) blev de tidligere bestemmelser om planlægning og koordinering af affaldsbortskaffelsen i §§ 61b, 62 og 62a i det første fremsatte forslag foreslået forenklet ved bestemmelsen i § 47.

Efter udkastet til § 47 i 1991-loven bestod der således alene en pligt for kommunerne til at indsamle og registrere oplysninger om affaldsmængder og -typer, samt affaldets bortskaffelse. Der var således ingen formel pligt for kommunerne til at udarbejde detaljerede planer for bortskaffelsen af affald. Kommunalbestyrelsen har dog efter lovens § 44, og regler udstedt i medfør heraf, fået til opgave at forestå bortskaffelsen af affald og fået tildelt de nødvendige kompetencer til reguleringen heraf. Ansvar for gennemførelse af den nødvendige planlægning og indholdet heraf er således henlagt til den enkelte kommunalbestyrelse, idet ansvar og kompetence følges ad.

Efter 1. behandlingen af lovforslaget, blev lovforslaget sendt til behandling i Miljø- og Planlægningsudvalget, som den 22. maj 1991 afgav en betænkning over forslaget. I betænkningens ændringsforslag fik § 47 den nuværende ordlyd. Begrundelsen for ordlyden i stk. 2, 3 og 4 var: Ministerrådet i De Europæiske Fællesskaber har vedtaget et forslag til direktiv om affald (75/442/EØF). Ifølge artikel 7 skal myndighederne udarbejde en eller flere planer for håndtering af affaldet. Disse planer skal navnlig omfatte: - arten, mængden og oprindelsen af det affald, der skal nyttiggøres, eller som skal bortskaffes, - de almindelige tekniske forskrifter, - alle særlige bestemmelser vedrørende specielt affald, - de områder eller anlæg, der er egnede for bortskaffelse. Den planlægningsforpligtelse, direktivforslaget lagde op til, medførte, at der var behov for at ændre formuleringen af § 47, således at kommunerne eller kommunale fællesskaber blev pålagt en egentlig pligt til at udarbejde en affaldsplanlægning, ligesom der blev givet mulighed for, at miljøministeren kunne fastlægge retningslinier for en sådan planlægning. § 47, stk. 2 og 3 blev derfor foreslået ændret i overensstemmelse hermed. Det blev forudsat, at ministeren i vidt omfang benytter bemyndigelsen til at fastsætte regler om eller bestemme, at affaldsplanerne skal gennemføres i fælleskommunalt regi af hensyn til, at affaldsanlæggenes betjeningsopland som hovedregel omfatter 5-15 kommuner og er etableret som fælleskommunale interessentskaber.

Ordlyden af § 47 i miljøbeskyttelsesloven

“§ 47. Kommunalbestyrelsen indsamler og registrerer oplysninger om eksisterende affaldsmængder fordelt på type og materialer samt om affaldets behandling og bortskaffelse. Kommunalbestyrelsen indsamler og registrerer ligeledes oplysninger om eksisterende og planlagte affaldsanlæg, herunder behandlings- og deponeringsanlæg. Oplysningerne fremsendes til Miljøstyrelsen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen udarbejder en plan for bortskaffelsen af affaldet i kommunen.

Stk. 3. Miljø- og energiministeren fastsætter regler for indholdet af de kommunale affaldsplaner, tidsfrister og procedurer i forbindelse med tilvejebringelsen samt om revision af planerne. Ministeren fastsætter endvidere nærmere regler om, hvilke oplysninger kommunerne skal fremsende til Miljøstyrelsen.

Stk. 4. Ministeren kan bestemme, at nærmere angivne forudsætninger skal lægges til grund for den i stk. 2 nævnte plan, herunder fastsætter regler om eller bestemme, at planen i stk. 2 skal erstattes af en fælleskommunal plan.”

Reglerne om planlægning i affaldsbekendtgørelsen

Ordlyden

“§ 5. Kommunalbestyrelsen udarbejder hvert 4. år en 12-årig plan for den kommunale håndtering af affald indeholdende:

- 1) en kortlægningsdel, som beskriver status for affaldsområdet i kommunen,
- 2) en målsætningsdel, som redegør for kommunens overordnede målsætninger på affaldsområdet og
- 3) en planlægningsdel, med særlig fokus på planlægningen de første 4 år af planperioden.

Stk. 2. Affaldsplanen vedtages af kommunalbestyrelsen hvert 4. år, første gang senest gældende fra den 1. januar 2001 og frem til og med den 31. december 2004.

§ 6. Kortlægningen af den kommunale håndtering af affald skal indeholde:

- 1) Opgørelser over mængderne af affald, som produceres i kommunen, fordelt på erhvervsmæssige kilder, affaldstyper, behandlingsformer og affaldsfraktioner, jf. bilag 8. Farligt affald opgøres desuden efter affaldets art (affaldskatalogkoden).
- 2) Opgørelser og beskrivelser af indsamlings- og anvisningsordninger for affald, herunder genanvendelige materialer, som produceres i kommunen.
- 3) Opgørelser og beskrivelser af deponerings- og forbrændingsanlæg, som kommunen anvender, herunder tilførte mængder af affald og kapacitet til rådighed.
- 4) Oplysninger om sorterings-, behandlings og genanvendelsesanlæg mv. beliggende i kommunen.
- 5) Oplysninger om kommunens omkostninger ved håndtering af affald.

Stk. 2. Kortlægningen udarbejdes af kommunalbestyrelsen 1 gang årligt dækkende det foregående kalenderår.

§ 7. Planlægningsdelen skal indeholde en redegørelse for:

- 1) Skønnet over de fremtidige affaldsmængder i kommunen.
- 2) Planlagt import af affald til genanvendelse, forbrænding eller deponering.
- 3) Håndteringen af affald i kommunen, indeholdende nye initiativer samt en tidsplan for, hvornår de enkelte initiativer iværksættes.
- 4) Initiativer til forebyggelse af emballageaffald og genbrug af emballage.
- 5) Hvilke behandlingsanlæg, der planlægges anvendt samt hvor store mængder affald, der forventes tilført de enkelte anlæg.
- 6) Deponerings- og forbrændingskapacitet, herunder behovet for etablering af yderligere kapacitet på baggrund af de forventede tilførte mængder af affald sammenholdt med de anvendte anlægs kapacitet og levetid.
- 7) Planens økonomiske konsekvenser for kommunalbestyrelsens budget og gebyrernes størrelse.

Stk. 2. Redegørelserne i stk. 1, nr. 2) – 5 og nr. 7) skal være detaljerede for de første 4 år og overordnede for den resterende del af planperioden.

Stk. 3. Redegørelserne i stk. 1, nr. 1) og 6) skal være detaljerede for hele planperioden.

§ 8. Kommunalbestyrelsen indberetter følgende oplysninger til Miljøstyrelsen:

1) Oplysninger efter § 6, stk. 1, nr. 1, 2 og 3, § 7, stk. 1, nr. 6 og 7 første gang senest den 1. juli 2001 og herefter hvert 4. år senest den 1. juli, første gang senest den 1. juli 2005.

2) Oplysninger efter § 6, stk. 1, nr. 5 hvert år senest den 1. juli.

Stk. 2 Oplysningerne kan forlanges afgivet i en bestemt form.

§ 9. Kommunalbestyrelsen offentliggør i lokale blade, at forslag til affaldsplan foreligger samt at der inden for en frist på mindst 8 uger efter offentliggørelsen er adgang til at kommentere det fremlagte forslag over for kommunalbestyrelsen.

Stk. 2 Kommunalbestyrelsens forslag til affaldsplan sendes samtidig med offentliggørelsen til de berørte amtsråd.

Stk. 3 Amtsrådet afgiver en udtalelse til kommunalbestyrelsen om, hvorvidt kommunalbestyrelsens affaldsplanlægning er i overensstemmelse med de forudsætninger, der er lagt til grund for regionplanen på baggrund af oplysninger som nævnt i § 7, stk. 1, nr. 6.

§ 10. Kommunalbestyrelsen offentliggør i lokale blade affaldsplanens vedtagelse. Den vedtagne affaldsplan skal være offentlig tilgængelig.

§ 11. I det omfang kommunalbestyrelsens opgaver efter dette kapitel varetages af et fælleskommunalt selskab, kan planlægningen og indberetningen foretages af selskabet.”

EU-reglerne om affaldsplanlægning

Affaldsrammedirektivet

Rådets direktiv af 18. marts 1991 (91/156/EØF) om ændring af direktiv 75/442/EØF om affald foreskriver følgende:

“For at nå et højt miljøbeskyttelsesniveau er det nødvendigt, at medlemsstaterne ikke blot sørger for bortskaffelse og nyttiggørelse af affald, men at de også træffer foranstaltninger til begrænsning af affaldsproduktionen især ved at fremme renere teknologier og produkter, der kan genvindes og genbruges under hensyn til eksisterende og potentielle muligheder på markedet for nyttiggjort affald;

Indbyrdes afvigelser mellem medlemsstaternes lovgivning om bortskaffelse og nyttiggørelse af affald kan påvirke miljøkvaliteten og det indre markeds funktion;

Det er ønskeligt at fremme genvinding og genbrug af affald som råmaterialer; det kan blive nødvendigt at vedtage særlige regler for affald, der kan genbruges;

Det er af stor betydning, at Fællesskabet som helhed bliver i stand til selv at bortskaffe sit affald, og de enkelte medlemsstater bør hver især bestræbe sig på at opnå en sådan uafhængighed;

For at nå ovennævnte mål bør der udarbejdes planer for håndteringen af affaldet i medlemsstaterne;

Det er nødvendigt at begrænse transport af affald, og med henblik herpå kan medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger inden for rammerne af deres planer for håndtering af affaldet;”

Artikel 7's ordlyd

Artikel 7 omhandler affaldsplanerne og fastsætter følgende:

“1. For at nå de mål, der er nævnt i artikel 3, 4 og 5, skal den eller de i artikel 6 omhandlede kompetente myndigheder hurtigst muligt udarbejde en eller flere planer for håndtering af affaldet. Disse planer skal navnlig omfatte:

- arten, mængden og oprindelsen af det affald, der skal nyttiggøres, eller som skal bortskaffes
- de almindelige tekniske forskrifter
- alle særlige bestemmelser vedrørende specielt affald
- de områder eller anlæg, der er egnede for bortskaffelsen

I disse planer kan for eksempel anføres

- de fysiske eller juridiske personer, der har beføjelse til at håndtere affald
- en vurdering af omkostningerne ved nyttiggørelses- og bortskaffelsesforanstaltningerne
- egnede foranstaltninger, hvorved der tilskyndes til at rationalisere indsamlingen, sorteringen og behandlingen af affaldet.

2. Medlemsstaterne samarbejder i givet fald med de øvrige medlemsstater og Kommissionen ved udarbejdelsen af disse planer. De giver Kommissionen meddelelse herom.

3. Medlemsstaterne kan træffe de foranstaltninger, der er nødvendige for at hindre transport af affald, som ikke er i overensstemmelse med deres planer for affaldshåndtering. De underretter Kommissionen og de øvrige medlemsstater om sådanne foranstaltninger.”

Direktiv om emballage og emballageaffald.

Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 94/62/EF af 20. december 1994 om emballage og emballageaffald foreskriver følgende:

“Medtagelsen i de planer for håndtering af affald, der kræves i henhold til direktiv 75/442/EØF, af et særligt kapitel om emballage- og emballageaffaldshåndtering vil bidrage til, at dette direktiv kan blive gennemført effektivt.”

“Artikel 14. Håndteringsplaner: I overensstemmelse med de i dette direktiv omhandlede mål og foranstaltninger indfører medlemsstaterne i de affaldshåndteringsplaner, der kræves i artikel 7 i direktiv 75/442/EØF et særligt kapitel om håndtering af emballage og emballageaffald, som omfatter de foranstaltninger, der skal træffes i henhold til artikel 4 og 5.”

Referencer

- 1 Arbejdsrapport nr. 85 1997 Genanvendelse af dagrenovation miljømæssig og økonomisk vurdering. (Hovedrapport)
- 2 Arbejdsrapport nr. 86 1997 "Genanvendelse af dagrenovation miljømæssig og økonomisk vurdering. (Bilagsmappe)
- 3 Bekendtgørelse nr. 1060 af 4. december 2000 om tilskud til indsamling og genanvendelse af blyakkumulatorer
- 4 Bekendtgørelse nr. 1062 af 4. december 2000 om godtgørelse i forbindelse med indsamling og genanvendelse af hermetisk forseglede nikkell-cadmium-akkumulatorer (lukkede nikkell-cadmium-batterier)
- 5 Bekendtgørelse nr. 935 af 21. november 2002 om ændring af bekendtgørelse om gebyr og tilskud til nyttiggørelse af dæk
- 6 Bekendtgørelse nr. 111 af 5 februar 2000 om gebyr og tilskud til nyttiggørelse af dæk
- 7 Bekendtgørelse nr. 925 af 13. december 1998 om PCB, PCT og erstatningsstoffer herfor
- 8 Bekendtgørelse nr. 1067 af 22. december 1998 om håndtering af affald fra elektriske og elektroniske produkter
- 9 Cirkulære nr. 94 af 21. juni 1995 om kommunale regulativer om sortering af bygge- og anlægsaffald med henblik på genanvendelse
- 10 Cirkulære nr. 132 af 13. juni 1996 om kommunale regulativer om bortskaffelse af CFC-holdige kølemøbler
- 11 Cirkulæreskrivelse af 27. december 1991 vedrørende lokalisering af lossepladser i forbindelse med 1993-revisionen af regionplanerne
- 12 Rådets direktiv 1999/31/EF af 26. april 1999 om deponering af affald
- 13 Miljøprojekt nr. 264 1994 "Dagrenovation fra private husstande"
- 14 Miljøprojekt nr. 379 1998 "Borgernes adfærd og holdninger på affaldsområdet"
- 15 Miljøprojekt nr. 427 1998 "Kommunale affaldsplaner og -regulativer", særligt kapitel 6: Inspiration til udarbejdelse af fremtidige affaldsplaner
- 16 Miljøprojekt nr. 465 1999 "Råd og vink" om gebyrfastsættelse på affaldsområdet
- 17 Bekendtgørelse nr. 619 af 27. juni 2000 om affald
- 18 Bekendtgørelse nr. 480 af 19. juni 2002 om håndtering af affald i form af motordrevne køretøjer og affaldsfraktioner heraf
- 19 Miljøstyrelsens vejledning nr. 4 2000 om indsamling af papir til genanvendelse fra husholdninger
- 20 Miljøprojekt nr. 490 1999 om kortlægning af papirpotentialer i kommunerne
- 21 Miljøstyrelsens vejledning nr. 4/1994 om håndtering af klinisk risikoaffald
- 22 Miljøstyrelsens vejledning nr. 1/1998 om genanvendelse af transportemballage af plast
- 23 Regeringens affaldsstrategi 2005-08

Forslag til skemaer til kortlægning

Skema

Indsamlingsordninger for husstande

Skema

Ordninger for erhverv

Skema

Affaldsmængder til forbrænding

Skema

Rettigheder til forbrænding

Skema

Affaldsmængder til deponering

Skema

Deponeringskapacitet

Skema

Økonomiske data om kommunens affaldshåndtering
i 1.000 kr. Obligatoriske kommunale ordninger

Skema

Behandlingsgebyrer/-takster fra kommunalt/fælles-
kommunalt ejede affaldsbehandlingsanlæg

Indsamlingsordninger for husstande

På kommune niveau kan f. eks. for hver af de udvalgte affaldsfraktioner oplyses: antallet af husstande omfattet som henholdsvis henteordning, bringeordning eller eventuelt begge dele samt dato for vedtagelse af regulativ for ordningen.

FRAKTION/ AFFALDSTYPE	ANGIV ANTAL HUSSTANDE			DER ER IKKE ETABLERET ORDNING	DER ER IKKE VEDTAGET REGULATIV FOR DENNE ORDNING	DATO FOR VEDTAGELSE AF REGULATIV
	HENTEORDNI NG	BRINGEORDNIN G	HENTE- OG BRINGEORDNING			
DAGRENOVATION						
GLAS						
PAPIR OG PAP						
FARLIGT AFFALD						
BATTERIER						
KØLEMØBLER						
ELEKTRISKE OG ELEKTRONISKE PRODUKTER						

- Hvis kommunen har fastsat regulativ om hjemmekompostering angives dette ved at skrive H samt antallet af husstande der er omfattet af ordningen i rubrikken "Der er ikke etableret ordning". Ved en indsamlingsordning forstås en regulativfastsat ordning, som etableres af kommunalbestyrelsen, og hvor kommunalbestyrelsen er ansvarlig for, at opsamlingsudstyr til det omfattede affald tømmes samt at affaldet transporteres og håndteres i overensstemmelse med regulativets bestemmelser. Det er endvidere kommunalbestyrelsen, der skal astsætte gerbyrstørrelsen.

Ordninger for erhverv

Nedenstående skema kan på kommuneniveau indeholde oplysninger om, hvorvidt der eksisterer regulativfastsatte ordninger om særskilt håndtering af de angivne affaldsfraktioner fra erhverv. Desuden kan angives tidspunkt for vedtagelse af regulativ om ordningerne.

FRAKTION/ AFFALDSTYPE FRA ERHVERV	SÆRSKILT ORDNING		DATO FOR VEDTAGELSE AF REGULATIV
	JA	NEJ	
DAGRENOVATIONSLIGENDE AFFALD			
PAPIR OG PAP			
TRANSPORTEMBALLAGE AF PLAST			
PVC			
FARLIGT AFFALD			
BYGGE- OG ANLÆGSAFFALD			
KØLEMØBLER			
BATTERIER			
DÆK			
ELEKTRISKE OG ELEKTRONISKE PRODUKTER			

Affaldsmængder til forbrænding

Udfyldes på kommune eller affaldsselskabs niveau

ISAG KILDE/TYPE	TONS/ÅR I -3 REGISTRET I ISAG	PROGNOSE TONS/ÅR I PLANÅR -1	PROGNOSE TONS/ÅR I +2	PROGNOSE TONS/ÅR I +4	PROGNOSE TONS/ÅR I +8	PROGNOSE TONS/ÅR I +12
DAGRENOVATION						
STORSKRALD						
HAVEAFFALD INS., HANDEL OG KONTOR						
FREMSTILLING						
BYGGE OG ANLÆG						
SLAM*						
ANDET						
I ALT						

*kun slam forbrændt på affaldsforbrændingsanlæg

Rettigheder til forbrænding

Udfyldes på kommune eller affaldsselskabs niveau

RETTIGHEDER TIL FORBRÆNDINGSKAPACITET						
FORBRÆNDINGS- ANLÆGGETS NAVN OG SE-NR	TONS/ÅR I -3	TONS/ÅR I PLANÅR -1	TONS/ÅR I +2	TONS/ÅR	TONS/ÅR I +8	TONS/ÅR I +12
				I +4		
KAPACITET I ALT						

Affaldsmængder til deponering

Udfyldes på kommune eller affaldsselskabs niveau

ISAG KILDE/TYPE	TONS/ÅR I -3 REGISTRET I ISAG	PROGNOSE TONS/ÅR I PLANÅR -1	PROGNOSE TONS/ÅR I +2	PROGNOSE TONS/ÅR I +4	PROGNOSE TONS/ÅR I +8	PROGNOSE TONS/ÅR I +12
DAGRENOVATION						
STORSKRALD						
HAVEAFFALD						
INS., HANDEL OG KONTOR						
FREMSTILLING						
BYGGE OG ANLÆG						
SLAM						
ANDET						
I ALT						

Deponeringskapacitet

Udfyldes på kommune eller affaldsselskabs niveau

DEPONERINGSKAPACITET		
DEPONERINGSANLÆGGETS NAVN OG SE-NR	RESTKAPACITET (HUSK ENHED M ³ ELLER TONS)	ANLÆGGET HAR MILJØGODKENDELSE TIL AT MODTAGE FØLGENDE AFFALDSTYPER

Økonomiske data om kommunens affaldshåndtering i 1.000 kr. Obligatoriske kommunale ordninger

Udfyldes på kommune niveau

		FAKTISKE OMKOSTNINGER PR. ÅR		FORVENTEDE OMKOSTNINGER PR. ÅR (1.000 KR.)			
		Planår -3	Planår -2	Planår -1	Planår +1	Planår +2	Planår +3
HUSHOLDNINGE	Dagrenovation						
	Glas						
	Papir og pap						
	Farligt affald						
HUSHOLDNINGER I ALT							
ERHVERV	Papir & pap						
	Elektronik affald						
	Kølemøbler						
	Farligt affald						
	PVC						
ERHVERV I ALT							
OMKOSTNINGER I ALT							
TOTALE OMKOSTNINGER							
TOTALE INDTÆGTER							

Indberetning: Økonomiske data om kommunens udgifter til affaldshåndtering fra husholdninger og erhverv vedrører både indsamling og behandling.

Faktiske omkostninger: De faktisk, registrerede omkostninger (udgifter til investering/finansiering, administration og planlægning, drift - og vedligehold og arbejdskraft), opgjort for de obligatoriske affaldsordninger for henholdsvis husholdninger og erhverv.

Forventede omkostninger: De årlige omkostninger (udgifter til investering/finansiering, administration og planlægning, drift - og vedligehold og arbejdskraft), som kommunen forventer for de obligatoriske affaldsordninger for henholdsvis husholdninger og erhverv.

Omkostninger i alt (obligatoriske ordninger): Kan kommunen ikke adskille omkostninger til de obligatoriske affaldsordninger for henholdsvis husholdninger og erhverv, anføres de samlede omkostninger for de obligatoriske ordninger for både husholdninger og erhverv.

Totale omkostninger: Summen af de kommunale udgifter til affaldshåndtering, omfattende obligatoriske såvel som frivillige ordninger, herunder udgifter i forbindelse med planlægning mv.

Totale indtægter: Summen af de indtægter kommunen har via salg af genanvendelige materialer, gebyroprkrævning og evt. skattefinansiering.

Behandlingsgebyrer/takster fra kommunalt/fælleskommunalt ejede affaldsbehandlingsanlæg.

Udfyldes på kommune niveau

	BEHANDLINGSFORM	TAKST/GEBYR PR. TONS PR. 1.JULI planår 1 (EXCL. TRANSPORT)	EVT. SÆRGEBYR PR. TONS PR. 1.JULI planår 1 (TYPEFORKLARING)	ER DER FULD GEBYR-FINANSERING?	
				JA	NEJ
FORBRÆNDING	Interessenter				
	For ikke-interessenter				
DEPONERING	Interessenter				
	For ikke-interessenter				
FARLIGT AFFALD	Interessenter				
	For ikke-interessenter				
	Interessenter				
	For ikke-interessenter				
	Interessenter				
	For ikke-interessenter				

Forbrændingstaksten angives som prisen for at aflevere et tons forbrændingseget affald til forbrænding henholdsvis på anlæg, som kommunen er interessant i og/eller på anlæg, som kommunen ikke er interessant i. Taksten er uden evt. transportomkostninger og excl. affaldsafgift til staten.

Deponeringstaksten angives som prisen for at aflevere et tons deponeringseget affald (fire affaldstyper) til deponering, henholdsvis på anlæg, som kommunen er interessant i og/eller på anlæg, som kommunen ikke er interessant i. Taksten er uden evt. transportomkostninger og excl. affaldsafgift til staten.

Sæргеbyr angives som den ekstra pris som behandlingsanlægget opkræver, som det tilførte affald ikke efterlever nærmere fastsatte vilkår for henholdsvis forbrænding eller deponering. Det kan fx. være mangelfuld udsortering af genanvendelige materialer såsom papir, glas.

Fuld gebyrfinansiering er kommunens angivelse af, at gebyret svarer til den faktiske omkostninger der er forbundet med den relevant behandlingsform.

Kopi af kapitel 6 i Miljøprojekt nr. 427 1998 “Kommunale affaldsplaner og -regulativer.

6 Inspiration til udarbejdelse af fremtidige affaldsplaner

I dette kapitel beskrives interessante elementer fra kommunernes affaldsplaner. Kapitlet har til formål at give inspiration til kommuner og affaldsselskaber, når disse i år 2000 skal færdiggøre tredje generations affaldsplaner.

Der gennemgås konkrete eksempler fra affaldsplanernes strategier og målsætninger, kortlægninger samt kort- og langsigtede planer. Afslutningsvist vil der blive fokuseret på affaldsplanernes formidling.

Det skal understreges, at de gennemgåede eksempler ingen forbindelse har til kommende udmelding fra regeringen eller til tidligere handlingsplaner på affaldsområdet.

6.1 Strategier og målsætninger

Alle 217 affaldsplaner indeholder en strategidel med målsætninger for den fremtidige affaldshåndtering i kommunen, men der er betydelige forskelle med hensyn til hvor meget, der er gjort ud af målsætningerne og beskrivelserne af midler til opfyldelse af affaldsplanernes målsætninger.

Strategidelen tager generelt udgangspunkt i Regeringens Handlingsplan for Affald og Genanvendelse, idet der refereres til handlingsplanens affaldsbehandlingshierarki samt de procentvise målsætninger for genanvendelse, forbrænding og deponering.

Typiske målsætninger er at minimere affaldsmængderne, at se på affaldets sammensætning samt at opfylde de gældende arbejdsmiljøkrav. Få affaldsplaner bevæger sig meget ud over regeringens målsætninger ved at opstille egne strategier. I det følgende gives dog et par eksempler på kommuner, der har formuleret egne visioner i affaldsplanernes strategidel.

Alternativ til procent fordeling på behandlingsformer

I affaldsplanen for VEGA (Vallensbæk, Høje Tåstrup og Albertslund) opstilles to overvejelser om mål og midler:

- Der skal ikke igangsættes ordninger uden der er en klar miljømæssig eller økonomisk effekt af den pågældende ordning.
- Det er ikke i sig selv et mål at opnå en bestemt procentfordeling på de forskellige behandlingsformer.

I stedet for den nationale handlingsplans procentmålsætninger er der i VEGA's strategi stillet forslag om, at der tages udgangspunkt i et katalog, som opstiller mål for hvad der skal ske med hver affalds- og materialetype. Af konkrete eksempler kan nævnes: **"Der må max. være 3 vægtprocent glas i**

affaldssækken fra private husstande" eller "der må max. være 5 vægtprocent genanvendeligt pap i den brændbare restaffaldsfraktion fra erhvervsvirksomheder".

- Forebyggende indsats*** VEGA har i affaldsplanens strategidel fokuseret på en forebyggende indsats. Bl.a. pointeres det, at en renere sammensætning af affaldet kræver, at affaldsplanlægningen koordineres med indsatsen for renere teknologi. Ligeledes fremhæves det, at en nedbringelse af affaldsmængderne forudsætter en intensiv informationsindsats og en mere offensiv påvirkning af affaldsproducenterne, der skal blive mere bevidste om deres affaldsproduktion.
- Miljøbelastende stoffer*** Et andet initiativ er, at fjerne miljøbelastende stoffer fra affaldet. Som konkrete eksempler nævnes elektronikaffald, NiCd-batterier, PVC og CFC-holdige produkter.
- Øget brug af virksomhedstilsyn*** I Frederiksværk Kommunes affaldsplan anfører kommunen, at den ved fremtidige virksomhedstilsyn i højere grad vil fokusere på mængder, sammensætning og bortskaffelse af affaldet. Nedbringelsen af affaldsmængderne og anvendelsen af renere teknologi vil dels blive styrket gennem øget information og vejledning, dels ved at fastsætte vilkår herom i miljøgodkendelser og endelig ved at udstede påbud.
- Grønne indkøb*** De fleste affaldsplaner opererer med målsætninger om øget genanvendelse. Middelfart Kommune vil imidlertid også bidrage til at sikre afsætningsmarkedet for genanvendelige materialer. Dette sker ved at kommunen i størst mulig udstrækning vil anvende genbrugsprodukter på de kommunale virksomheder og institutioner.
- Styringsmidler i affaldshåndteringen*** Svendborg Kommune beskriver i sin affaldsplan en differentieret takstpolitik som et væsentligt styringsmiddel til at påvirke affaldsproducenterne. Et andet styringsmiddel har kommunen i kraft af sin funktion som tilsynsførende miljømyndighed. Kommunen vil fremover i højere grad fungere som servicepartner over for virksomhederne frem for udelukkende at optræde som kontrollerende miljømyndighed.
- Erhvervsaffalds konsulentordning og lokal affaldsbørs*** I I/S Alssunds affaldsplan beskrives mulighederne for at fremme affaldsminimering og øge kildesorteringen af erhvervsaffald gennem etablering af en erhvervsaffaldskonsulentordning. I den forbindelse vil I/S Alssund undersøge muligheden for at etablere en affalds- eller genbrugsbørs.
- Miljøledelse i affaldshåndteringen*** I affaldsplanen for Reno Djurs I/S beskrives miljøledelse som et vigtigt led i kommunernes strategi. Kommunerne vil sikre, at miljøbelastning ved indsamling og behandling af affald begrænses, ved bl.a. at indføre miljøledelse i forbindelse med drift af affaldsordninger og -anlæg. Ved udbud af indsamlingsordninger m.v. vil der blive stillet krav til de miljø- og arbejdsmiljømæssige vilkår.

6.2 Kortlægning

- Problemer med opgørelse af affaldsmængder*** Affaldsplanernes kortlægningsdel afspejler hvilke informationer kommunerne har til rådighed om de eksisterende forhold. Opgørelse af affaldsmængder, kilder og behandlingsformer er områder, hvor mange kommuner og affaldsselskaber tilsyneladende har haft problemer med at foretage en præcis

kortlægning. Dette tyder på, at der er behov for at udvikle effektive registreringsystemer, så der opnås et bedre overblik over affaldsstrømmene i kommuner og affaldsselskaber.

***Virksomhedsbesøg
betaler sig***

I affaldsplanen fra Renordvest I/S beskrives affaldsselskabets erhvervsaffaldsindsats. Tilsynsførende fra kommunerne samt affaldskonsulenter fra Renordvest besøger virksomhederne og giver individuel rådgivning om korrekt affaldsbehandling. Renordvest besøger altid nye virksomheder, ligesom de arrangerer kurser for boligforeninger og erhvervsvirksomheder m.fl. Renordvest mener, at kurserne er et godt værktøj for virksomhedernes miljøledelse og de skaber motivation for renere teknologi og affaldsminimering. Indsatsen har bl.a. medført, at affaldsmængderne til deponering er faldet fra ca. 21.000 ton i 1990 til ca. 4.600 ton i 1996.

***Speciel ordning for
kommunale
institutioner***

Allerød Kommune har ifølge deres affaldsplan startet en speciel ordning for kommunale institutioner, herunder også idrætsanlæg. Ordningen betyder, at den enkelte institution skal foretage en optimal udsortering af samtlige genanvendelsesmaterialer. Der er tale om en udvidet ordning i forhold til den ordning almindelige husstande er omfattet af. Materialerne indsamles en gang om måneden.

***Tværasektorielt
samarbejde***

Et eksempel på tværasektorielt samarbejde er Aalborg Kommune, som ifølge deres affaldsplan har nedsat en arbejdsgruppe, der skulle beskrive mulighederne for at integrere rådgivning om affaldsbortskaffelse i kommunens energicenter. Målet er at sikre en mere miljørigtig affaldsbortskaffelse og øge genanvendelsesprocenten.

***Affaldsselskabernes
kortlægning***

I mange tilfælde er det affaldsselskaberne, der udarbejder en samlet plan for alle interessentkommuner. Det er der indlysende rationaliseringsfordele ved. Ulempen er imidlertid, at affaldsplanerne ikke altid får den detaljeringsgrad, der kræves i affaldsbekendtgørelsen. Eksempelvis er affaldsmængderne ofte ikke er fordelt på kommuneniveau.

Fremtidig kortlægning

I forbindelse med kortlægningen i næste generation af affaldsplanerne bør kommunerne først og fremmest arbejde på at få bedre styr på affaldsmængderne. Det drejer sig både om de store mængder, men set i lyset af udviklingen på affaldsområdet vil det samtidig være tilrådeligt, at der også bliver sat fokus på de mere specielle fraktioner, således at mængderne af f.eks. elektronikaffald, batterier, transportemballageplast m.m. kan udlæses af planerne.

6.3 Kortsigtet plan

***Udgangspunkt i
miljømål***

Det er kun få kommuner, der i den kortsigtede plan beskriver hvilke miljømæssige fordele kommunen forventer at opnå ved de forskellige initiativer. En undtagelse er Esbjerg Kommune, der på baggrund af den indsamlede mængde papir fra husholdninger har beregnet, at der gennemsnitlig kun indsamles 50% af potentialet i forhold til sammensætningen og antallet af husstande. Der bliver derfor i affaldsplanen opstillet mål om at få indsamlet minimum 1.000 ton mere pr. år. Det er beregnet, at den papirmængde, der fjernes fra forbrændingsanlægget i Haderslev, vil kunne erstattes af ca. 1.400 ton blandet affald, som ellers skulle midlertidig oplagres.

Information, vejledning og kontrol

I den kortsigtede affaldsplan forventer flere kommuner, at tage initiativer til at forbedre informationsindsatsen overfor affaldsproducenterne. Aalborg Kommune har fx besluttet at anvende følgende informationsmetoder over for erhvervsvirksomheder:

- Direkte information: Breve og informationsmaterialer rettet mod specifikke brancher og virksomheder.
- Fagblade: I forbindelse med nye ordninger, ændringer, kampagner m.v. skal der fremover annonceres i fagblade, så de berørte parter orienteres.
- Vejledning og rådgivning af virksomheder.
- Udgivelse og distribution af en affaldshåndbog med information om de kommunale ordninger, korrekt håndtering af de forskellige fraktioner, oplysninger om modtageanlæg samt lister over registrerede transportører m.v.
- Gennemgang af samtlige virksomheder inden 1999 for at sikre korrekt affaldsbortskaffelse. Oplysningerne registreres i kommunens miljøadministrationssystem.
- Stigende brug af gebyr på modtageanlæg, hvis der er mangelfuld sortering af affaldet.
- I den kortsigtede planperiode vil Aalborg Kommune arbejde for, at affaldet sorteres bedre, således at genanvendelige materialer ikke forbrændes og således at brændbare og genanvendelige materialer ikke deponeres. Dette skal bl.a. ske ved et tættere samarbejde mellem kommunen og Reno-Nord om kontrol af modtaget affald på den kontrollerede losseplads og på forbrændingsanlægget.

Kolding Kommune

Kolding Kommune har bl.a. et mål om at påvirke borgernes adfærd og skabe forståelse for nødvendigheden af at løse problemerne omkring affald. Kommunen vil derfor udarbejde en informationsplan med følgende indhold:

Formål med informationsindsatsen. Konkretisering af det ønskede budskab. Målgruppeanalyse. Mediestrategi. Effektevaluering.

Initiativer til forebyggelse og genanvendelse af emballageaffald

Egebjerg Kommune har som en af de få kommuner oplyst, at den har udarbejdet sin affaldsplan efter bekendtgørelsen nr. 299⁶. Som et nyt krav til affaldsplaner udarbejdet efter denne bekendtgørelse skal planen indeholde en redegørelse for initiativer til forebyggelse og genanvendelse af emballageaffald.

Kommunen har redegjort for følgende initiativer ud over de eksisterende kommunale ordninger for genanvendelse emballageaffald:

- Kommunen tilslutter sig Modtagestation Fyn's kommende anvisning for genanvendeligt transportemballage i form af stålromler.
- Informationsmateriale skal opfordre til at benytte de eksisterende ordninger for emballageaffald.
- På baggrund af vejledningen om transportemballageaffald skal der tages stilling til yderligere initiativer i planperioden.
- Nye krav til emballageaffald skal indarbejdes i gældende regulativer.

⁶ Regeringen har i forbindelse med fremlæggelse af affaldsredegørelsen af 29. januar 1998 - Affald 21 - annonceret, at regeringen i løbet af 1998 vil kunne med en udmelding til kommunerne om kommunale initiativer på affalds- og genanvendelsesområdet. Kommunerne har i denne forbindelse fået forlænget tidsfristen for at have en vedtaget affaldsplan til 1. juli år 2000.

- Der skal udarbejdes en liste over godkendte behandlere af transportemballageaffald i form af plast, træ, papir og pap, som udleveres i forbindelse med rådgivning og tilsyn.

6.4 Langsigtet plan

Den langsigtede plan dækker den kommende 12-årige periode og skal især beskæftige sig med kommunalbestyrelsens overordnede og langsigtede målsætninger m.v.

Den langsigtede plan er generelt den del af affaldsplanen kommunerne har haft sværest ved. I enkelte affaldsplaner er den langsigtede plan således sammenskrevet med den kortsigtede plan. I det følgende gennemgås et par eksempler fra de langsigtede planer.

Initiativer til forebyggelse og genanvendelse af emballageaffald

Sekundære råmaterialer

Kalundborg Kommune vil i den langsigtede planlægningsperiode fastlægge kvantitative mål for, hvor stor en del af de sekundære råmaterialer, der skal bruges i kommunale bygge- og anlægsprojekter.

Initiativer til forebyggelse og genanvendelse af emballageaffald

Elektronikskrot

Aalborg Kommune vil i den langsigtede planlægningsperiode sikre, at alt elektronikskrot udskilles fra affaldsstrømmen, således at de genanvendelige dele ikke ender på lossepladser og forbrændingsanlæg i fremtiden.

Initiativer til forebyggelse og genanvendelse af emballageaffald

Fremtidige planer

Ved udarbejdelsen af den langsigtede plan i næste generation af affaldsplaner er det vigtigt, at kommunerne i større udstrækning forholder sig til, om behandlingskapaciteterne i fremtiden er tilstrækkelige. Her er det især vigtigt at vurdere, om kommunens nye initiativer får betydning for kapacitetsbehovene.

6.5 Borgerdeltagelse og formidling

De fleste affaldsplaner nævner ikke borgerinddragelse og bærer heller ikke præg af, at en sådan har fundet sted. Der er dog eksempler på kommuner, der har lagt stor vægt på dialogen med borgere og virksomheder i affaldsplanlægningen.

Offentlighedsfase og spørgeskema

I forbindelse med Helsingør Kommunes udarbejdelse af en affaldsplan blev der gennemført en offentlighedsfase, hvor byrådet udsendte en husstandsomdelt folder med information om affald samt et spørgeskema. Ca. 6.000 husstande besvarede spørgeskemaet. Svarene fra borgerne viste bl.a. at:

- den eksisterende indsamlingsfrekvens for storskrald og haveaffald var tilfredsstillende,
- den ene halvdel af borgerne ønskede et stop for afbrænding af haveaffald, mens den anden halvdel ønskede, at det skulle være tilladt,
- borgerne mente, at kommunen havde et passende antal glas- og papirigloer,
- ordningen for farligt affald blev ikke benyttet af ca. 40% af borgerne, og
- over 60% af besvarelserne indikerede, at genbrugspladsen i Helsingør burde genåbnes.

Besvarelsene viste også, at borgernes kendskab til farligt affald var mangelfuldt og at mange ikke mente, de havde farligt affald.

Spørgeskemaundersøgelsen førte til, at Helsingør Kommune vil etablere flere afleveringssteder for farligt affald. Dette sker i form af farvehandlerordninger samtidig med, at der etableres afleveringssteder ved etageboliger. Kommunen vil sikre, at alle afleveringssteder er bemandede med uddannet personale. Samtidig skal afleveringsstederne synliggøres. Bl.a. vil der blive arbejdet med en form for kommunal "certificering", hvor de enkelte modtagesteder for farligt affald vil få udleveret et skilt eller lignende, som de kan hænge op i vinduet.

Offentlighedsfase og borgermøder

Middelfart Kommune sendte deres planoplæg i offentlig høring i otte uger. Husstandene fik information i form af en omdelt folder med en kort beskrivelse af det foreliggende planoplæg samt en opfordring til at komme med forslag og deltage i et offentligt møde.

Der blev ligeledes afholdt et møde med boligselskaber, daginstitutioner, plejehjem, sygehuse og uddannelsesinstitutioner. Kommunen mener, at daginstitutionerne og skolerne er vigtige aktører, da disse har mulighed for at præge de kommende affaldsproducenter.

Endelig blev der afholdt et møde med virksomheder i samråd med kommunens erhvervscenter. 89 virksomheder med mere end 5 ansatte blev indbudt. På mødet blev der udtrykt ønske om en mere branchemåttet kontakt mellem virksomheder og kommunen og virksomhederne efterspurgte mere vejledning og information.

Spørgeskema til borgerne

I/S Reno Syd udsendte i forbindelse med affaldsplanlægningen et spørgeskema til 500 tilfældigt udvalgte borgere for at undersøge deres holdning til affaldsbehandlingen. Resultatet af spørgeskemaundersøgelsen blev brugt som en del af grundlaget for den fremtidige affaldsplanlægning. Det blev bl.a. besluttet, at intensivere indsatsen overfor hjemmekompostering samt at effektivisere indsamlingen af papir/pap og glas/flasker.

Pressekontakt

I/S Fællesforbrænding har også haft deres affaldsplan i høring. Gennem dagspressen, lokalradio og husstandsomdelte informationssedler inviterede Fælles Forbrænding til et borgermøde. Borgerne blev opfordret til at rekvirere et eksemplar af affaldsplanen og komme med ideer. Relevante forslag fra borgerne blev indarbejdet i affaldsplanen.

Formidling af affaldsplaner

Der er stor forskel på, hvor meget, der er gjort ud af formidlingen af affaldsplanerne. De fleste affaldsplaner har præg af at være rettet mod politikere og embedsmænd. Eksempler på gode og læsevenlige affaldsplaner finder man i Kolding og Århus kommuner, hvor der er tænkt på det formidlingsmæssige aspekt i både tekst, anvendelsen af farvefotos m.m.

Råd og vink til udarbejdelsen af næste affaldsplan

Processen

- Hold møder med politikere om visioner og mål for affaldshåndteringen.
- Diskutér kommunens miljømæssige mål for affaldshåndteringen.
- Inddrag borgere og virksomheder i affaldsplanlægningen gennem offentlige høringer, spørgeskemaer eller som en del af Agenda 21-arbejdet.
- Start i god tid så tidsfristen bliver overholdt.

Indholdet

- Tænk på de formidlingsmæssige aspekter ved udarbejdelse af affaldsplanen.
- Gør affaldsplanen til et brugbart styringsinstrument. Den skal ikke bare opfylde formelle lovkrav.
- Få styr på affaldsmængderne og -strømmene i kommunen, herunder forventninger om fremtidige mængder.
- Vurdér aktuelle og fremtidige affaldsmængder i forhold til behandlingskapaciteten.
- Vær sikker på, at de planlagte initiativer i affaldsplanen som minimum lever op til regeringens handlingsplaner og målsætninger på affaldsområdet, herunder Affald 21.